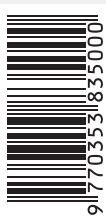

cijena 1.5 EUR

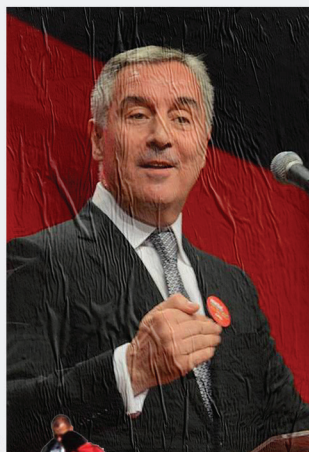
petak, 30. mart 2018.

MONITOR

CRNOGORSKI NEZAVISNI NEDJELJNIK

Broj 1432 godina XXIX

predsjednički kandidati

DE SU BILI, ŠTA SU RADILI

**kako ASK
štiti korupciju
ZVIŽDANJE ZA
ZVIŽDAČIMA**

**dok doktori odlaze
DIREKTORIMA PLATE
PETOSTRUKO VEĆE
NEGO LJEKARIMA**

FOKUS

PREDSJEDNIČKI IZBORI:

Đe su bili, šta su radili (Miloš Bakić)

8

DANAS, SJUTRA

SLUGE (Milena Perović-Korać)

11

MONITORING

ODLAZAK DOKTORA IZ JAVNOG ZDRAVSTVA:

Direktorima plate petostruko veće nego lekarima
(Predrag Nikolić)

12

INTERVJU

MILENKO POPOVIĆ:

Sasvim suprotno od dobrog (Zoran Radulović)

16

DRUŠTVO

POSTIZBORNI ULCINJ:

Vlast na čekanju, Milo naprijed (Mustafa Canka)

20

KAKO AGENCIJA ZA SPRJEČAVANJE

KORUPCIJE BRANI KORUMPIRANE:

Zvizni ga da ne zviždi (Zoran Radulović)

22

ALTERVIZIJA

Pozitivna apokalipsa (Milan Popović)

25

OKO NAS

BERANE, MJESNI CENTAR LUBNICE -

SMIŠLJENO UNIŠTAVANJE:

Put u propast (Tofik Softić)

32

MILENA MIJOVIĆ, KANDIDATKINJA

ZA DIREKTORICU VRTIĆA ĐINA VRBICA:

Ostavka ili smjena ministra prosvjete

(Predrag Nikolić)

34

TAMNA STRANA SPORTA:

Navijači kao huligani (Veseljko Koprivica)

36

HORIZONTI

Hrvatska između Konvencije i teokracije (Zoran Pusić)

38

INTERVJU

ŠKELJZEN MALIĆI, KOSOVSKI ANALITIČAR I PUBLICISTA:

O čemu li su tajno razgovarali Vučić i Tači

(Veseljko Koprivica)

40

SVIJET

PROTJERIVANJE RUSKIH

DIPLOMATA:

Olujna vremena

(Milan Bošković)

43

KATARINA ŠVABIĆ,

UMJETNICA

Nagonska neophodnost

(Miroslav Minić)

48

FOKUS

Đukanović se reklamira kao „lider, državnik, predsjednik svih građana”. Ovo

posljednje pokušao je da objasni u Nikšiću. Ispalo je prilično tuc-muc. Možda postoji univerzum u kojem Milo Đukanović može da bude predsjednik svih građana Crne Gore, ali to nije ovaj

STR
8-10

23. mart 2018.
broj 1431.

16. mart 2018.
broj 1430.

MILENKO POPOVIĆ SASVIM SUPROTNO OD DOBROG

Oprostili smo 800 miliona poreza razno raznim, da tako kažem, privrednicima, pa smo se potom dosjetili da legalizacijom možemo da namaknemo praktično isti iznos. Sa Kakaritske gore... I to pokazuje ko je vlasnik ove države

STRANA 16

VLAST NA ČEKANJU, MILO NAPRIJED

Dva mjeseca nakon lokalnih izbora Ulcinj nije dobio vlast, ali su praktično sve partije složne samo u podršci predsjedničkom kandidatu DPS-a

STRANA 20

PUT U PROPAST

Dvije i po decenije zgrada zadružnog doma u Lubnicama prepuštena je propadanju, svjedočeći istovremeno o davnim srećnim vremenima i teškom nemaru i neodgovornosti koji su potom uslijedili. Ovaj objekat takođe pokazuje da je nekadašnje društveno bogatstvo nemilice uništavano, dok su lokalnom stanovništvu nuđena samo lažna obećanja

STRANA 32

NAVIJAČI KAO HULIGANI

Hrvatski mediji javili su da je, poslije nereda u Zagrebu i uzvika „Ovo je Srbija“, privedeno 57 navijača „Budućnosti“ od kojih je 12 završilo pred Prekršajnim sudom. Varvari tvrde da su događaji na trgu i oko trga u Zagrebu medijski isfabrikovani. Jedno je sigurno – vijest o tom događaju obišla je region

STRANA 36

U izradi ovog broja, osim gdje je drugačije naznačeno, korištene su fotografije iz arhive Monitora i Vijesti.

Izdavač:
"MONITOR" d.o.o.
Podgorica

Nedjeljnik MONITOR
Podgorica, Trg Republike bb
<http://www.monitor.co.me>
E-mail: monitor@t-com.me
Prvi broj crnogorskog nezavisnog nedjeljnika
"Monitor" izašao je u Titogradu,
19. oktobra 1990.
Utemeljivači nedjeljnika: dr Miodrag Perović i
Stanislav Čano Koprivica

Predsjednik Odbora direktora:
dr Miodrag Perović

**Glavni i
odgovorni urednik i
V.D. izvršni direktor:**
Esad Kočan

**Zamjenica glavnog
i odgovornog urednika:**
Milena Perović-Korać

Redakcija:
Veseljko Koprivica (šef deska), Zoran
Radulović (ekonomija), Marijana Bojanić,
Mustafa Canka, Tamara Kaliterna,
Petar Komnenić, Milka Tadić-Mijović,
Predrag Nikolić, Branka Plamenac,
Nastasja Radović, Tufik Softić,
Radmila Stojanović, Olivera Lakić
Miodrag Vukmanović

Grafički urednik:
Dragan Lučić

Organizacija i distribucija:
Slobodan Dedić

Telefoni:
020/404 641; 404 645; 069 327 727
Fax:
020/242 306

Rukopise ne vraćamo
List izlazi petkom
List je registrovan kod Republičkog sekretarijata za
informisanje Crne Gore pod brojem 64.
Pretpлата za Crnu Goru: šest mjeseci 39 €, godina
78 €. Sva obavještenja o pretplati možete dobiti na
telefone 404 641; 404 645 i 069 327 727
Pretpлата na račun broj: 510-2839-59 kod CKB
Podgorica u korist nedjeljnika: "Monitor", Podgorica

Pretpлата za inostranstvo na šest mjeseci
SAD.....USD 138
AUSTRALIJA.....AUD 230
EVROPA.....EUR 95
ŠVAJCARSKA.....SHF 161
Detaljnije informacije o pretplati na strani 64

Priprema:
Studio "MOUSE" - Podgorica

Štampa:
"Daily press" - Podgorica

Distribucija:
„S PRESS!-Podgorica

BIVŠI VLASNIK PORTO MONTENEGRA

PREMINUO PITER MANK

Osnivač marine i turističkog kompleksa *Porto Montenegro* **Piter Mank** preminuo je u srijedu u devedesetoj godini.

Predsjednik korporacije *Barrick Gold*, najvećeg svjetskog proizvođača zlata, rođen je u Mađarskoj 1927. godine, odakle je 1947. emigrirao u Kanadu. Diplomirao je kao elektro-inženjer na Univerzitetu u Torontu 1952. godine, a bogatstvo je počeo sticati baveći se poslovima sa elektronikom, hotelijerstvom, rudarstvom i nekretninama.

Mank je preko svoje of-šor firme *PM Securities* sa Barbadosa 2006. godine od Vlade Crne Gore za 3,26 miliona eura kupio imovinu vojnog brodogradilišta *Arsenal* u Tivtu, koja je ranije procijenjena na više desetina miliona eura.

Sa tadašnjim premijerom **Milom Đukanovićem** zaključio je transakciju koja podrazumijeva i zakup prostora i akvatorijuma nekadašnjeg *Arsenala* na 90 godina, uključujući ekološku sanaciju i socijalni program za otpuštenih 470 radnika, što je zvanično koštalo 23 miliona eura.

Međutim, Mank je 2011. kanadskom magazinu *Toronto Life* kazao da ga je ukupan posao sa kupovinom *Arsenala* koštao čak 155 miliona eura. Crnogorska Vlada za ovo nikada nije dala objašnjenje.

U istom intervjuu je građane Tivta zbog njihove reakcije na osnivanje *Porto Montenegro* nazvao „bandom Kiprana iz prošlog vijeka“ i „ljudima koji nikada jahtu vidjeli nisu“, pri tom hvalivši preduzetnički duh crnogorskog premijera Mila Đukanovića.

Mank je na inicijativu bivšeg gradonačelnika Tivta iz redova DPS-a **Dragana Kankaraša** 2010. proglašen počasnim građaninom Tivta.

Kanadski biznismen se iz poslovanja u Crnoj Gori zvanično povukao 2016. godine, prodavši svoju firmu *Montport Capital* investicionom fondu *ICD* iz Dubaija za 210 miliona eura. Firma *Montport Capital*, koja je registrovana u Danskoj, osnivač je kompanije *Adriatic Marines Tivat* koja gazduje kompleksom *Porto Montenegro*.

SO Tivat je na poslednjoj sjednici, na inicijativu predsjednika SO **Ivana Novosela**, minutom ćutanja odala je poštu svom počasnom građaninu.

Nova generacija elektronskog bankarstva za pametne telefone
Erste mBanking

- Do 3 besplatna mToken-a - Opcija Slikaj i plati - Mogućnost personalizacije ekrana - Pregled stanja svih računa, kartica, transakcija - Opcija e-Uplatnica
- Besplatno preuzimanje aplikacije sa

www.erstebank.me

ERSTE Bank

Važno je koja je Vaša banka.

UPAO U REDAKCIJU ZBOG OBJAVLJENOG TEKSTA

Podgoričanin **Zdravko Gojković** uhapšen je prošle sedmice nakon što je u redakciji *Vijesti* prijetio novinarki **Jeleni Jovanović**.

Gojković, koji je od ranije poznat policiji, novinarki ovog dnevnog lista prijetio je zbog članka *Dugogodišnja svađa zbog duga od 200 eura*. On se u ovom tekstu pominje kao jedna od bezbjednosno interesantnih osoba kojima su prilikom nedavnih pretresa, između ostalog, oduzeti oružje, mobilni telefoni, laptopovi, automobili.

Od novinarke Jovanović zahtijevao je da tekst ukloni sa portala, na šta je ona rekla da ne postoji takva mogućnost, te da može da uputi reagovanje i da demantuje tekst.

„Odlazeći, dok je prolazio pored mene, grubo mi je rekao ‘pazi se’. Strahujem za svoju bezbjednost jer se radi o licu koje je sklonu da ostvari svoje prijetnje”, kazala je Jovanovićeva u policiji.

Gojković, koji se sumnjiči za krivično djelo ugrožavanje sigurnosti, zadržan je 72 sata u pritvoru, nakon čega je, prema odluci sudije za istragu podgoričkog Osnovnog suda **Miladina Pejovića** pušten da se brani sa slobode.

On je u reagovanju objavljenom u *Vijestima* demantovao da

je prijetio Jovanovićevoj.

Ministar pravde **Zoran Pažin**, političke partije i civilni sektor osudili su prijetnje upućene novinarki *Vijesti*, tražeći da joj policija hitno uradi procjenu bezbjednosti.

Predsjednik Komisije za istraživanje napada na novinare **Nikola Marković** kazao je da će se Komisija na prvoj narednoj sjednici baviti prijetnjama novinarki.

„Užasava me činjenica da kriminalci mogu slobodno da ušetaju u redakciju i prijete novinaru zbog posla koji obavlja”, istakao je Marković.

f Za nju

Za karcinom dojke postoji tretman koji ne ostavlja nikakve tragove.
PREVENCIJA.

CRNA GORA U BORBI PROTIV RAKA DOJKE
JEDAN CILJ. POBIJEDITI RAK DOJKE!

PRAVA PRIČA
Osvajanje zdravlja

TITULA POSLJEDNJI PUT DODIJELJENA
PRIJE 27 GODINA

BOGDANOVIĆ I DALJE TVRDI DA JE POČASNI GRAĐANIN MAJAMI BIČA

Ministar kulture **Aleksandar Bogdanović** je u biografiji na sajtu Ministarstva kulture naveo da je u maju prošle godine postao počasni građanin Majami Biča, iako iz ovog grada na Floridi tvrdi da to nije tačno.

„Nemamo nikakvih dokumenata u vezi sa tim da je gospodin Bogdanović počasni građanin Majami Biča“, kazali su *Vijestima* iz Komisije gradonačelnika i grada Majami Biča.

Oni su istakli da su posljednji put titulu počasnog građanina uručili prije nepunih 27 godina.

Na sajtu Ministarstva kulture u reagovanju je navedeno da nisu tačne tvrdnje da bivši gradonačelnik Cetinja nije počasni građanin ovog grada u Floridi.

U saopštenju piše da je Bogdanović postao počasni građanin Majami Biča 26. maja 2017. godine.

„Navedeno priznanje, koje je uručila zamjenica gradonačelnika Majami Biča **Kristen Rozen Gonzales**, je u ime gradonačelnika Prijestonice primio tadašnji zamjenik gradonačelnika **Momčilo Martinović**. Ministar Bogdanović se u tom periodu nalazio na međunarodnoj konferenciji organizovanoj od strane UN u Meksiku“, navodi se u saopštenju.

HETA ASSET RESOLUTION

Poslovna zgrada u Baru na izuzetnoj lokaciji 2690 m2

+382(0) 67 00 77 55

www.heta.me

POMOĆ SAD-A U BORBI PROTIV KRIMINALA

DOLAZAK KRIMINALISTIČKIH EKSPERATA U CRNU GORU

Kriminalistički eksperti iz SAD-a će crnogorske kolege upoznati sa primjerima najbolje prakse u slučajevima istrage organizovanog kriminala, najavila je ambasadorica te zemlje **Margaret En Uehara**.

„Vlada SAD-a je ponosna na to što je podržala napore Crne Gore u osnivanju Specijalnog tužilaštva i Specijalnog policijskog tima i njihove napore u borbi protiv organizovanog kriminala i korupcije. Jednako smo ponosni na podršku kriminalističkoj policiji, višim i osnovnim tužilaštvima u borbi protiv ozbiljnih oblika kriminala“, kazala je Uehara.

Iz ambasade su naveli da će crnogorskim kolegama na raspolaganju bitiiskusni eksperti iz SAD-a koji će im pomoći oko složenih istražnih zadataka.

Iz Ministarstva unutrašnjih poslova ističu da je Crnoj Gori to potrebno zbog čestih obračuna kriminalnih grupa.

posjetite nas na
www.monitor.co.me

UDRUŽENJE nastavnika matematike osnovano je kako bi se unaprijedilo izučavanje matematike u obrazovnom sistemu. Predsjednik Upravnog odbora Udruženja Radomir Božović kazao je *Vijestima* da je stanje i ranije bilo loše, a da se dodatno pogoršalo novom reformom.

„Planovi iz matematike razlikuju se od škole do škole, udžbenici ne prate planove, a pozicija ove nauke nije sjajna u domaćem obrazovnom sistemu, iako je bazična u čitavom svijetu“, još neki su od problema koje uočavaju u novoosnovanom Udruženju.

Članica UO *Danijela Jovanović* najvila je da će Udruženje praviti i bazu zadataka u kojima će biti i životno primjenjivi zadaci, odnosno PISA zadaci. Bila bi dostupna svakom članu udruženja, pa bi je mogli koristiti u učionici. Nećemo se baviti sindikalnim pitanjima, ali hoćemo sarađivati sa sindikatima. Mi se bavimo isključivo stručnim pitanjima“, pojasnila je Jovanovićeva.

PLUS

„**BOKOBRAN**“ je ime inicijative građana koja je u Dobroti okupila oko 150 ljudi na protestnoj šetnji zbog izgradnje novog velikog pješčanog kupališta ispod novog kompleksa turističkih vila *Dobrota Palazzi*.

Kupalište po dozvolama koje je dobio od svih nadležnih državnih organa, uključujući i Upravu za zaštitu kulturnih dobara, gradi kompanija *Serzman incorporated* koja se nezvanično dovodi u vezu sa **Edinom Kolarevićem**, sestrićem bivšeg premijera i predsjednika DPS-a **Mila Đukanovića**, pišu *Vijesti*.

„Žedni smo i gladni toga da ne krepajemo gledajući što činite i kako se izživljavate nad Bokom. Basta – dosta je bilo!“, kazala je **Antonela Stjepčević** iz inicijative *Bokobran* dodajući da je građanima preko glave uvjeravanja da ih investitori „razvijaju množenjem kvadrata, dizanjem nebodera i uništavanjem kulturnog pejzaža i nasleđa“.

OTPAD u Bokokotorskom zalivu je gorući problem na koji godinama ukazuje Institut za biologiju mora, jer je morsko dno prekriveno plastikom koja je teško razgradiva i prijeti živom svijetu u moru.

„Sa automobilske gumama, školjkama starih vozila, bijelom tehnikom i građevinskim materijalom najlakše je u zaliv. Niko sa strane nije došao da baca otpad u more. To je kolektivna odgovornost građana koji žive na ovom božjem komadiću raja, a da te privilegije nijesu svjesni“ kazao je direktor Instituta *Mirko Đurović* za *Skala radio*.

Đurović ističe da je najpogubnija plastika koja prekriva morsko dno. Time je smanjen prostor ribama, ježevima, školjkama, rakovima, morskim zvijezdama i svemu što živi u moru. „Stariji su u minulim vremenima živjeli i radili za buduće generacije i prema prirodi i moru se odnosili mnogo savjesnije, dok sadašnje generacije žive samo za sebe“, ocijenio je Đurović.

MINUS

MMR vakcina ponovo je problem u Crnoj Gori. Ranije su ljudi odbijali da je daju djeci, sad, kad je zaprijetila epidemija, vakcine ponestaju.

Iako je Ministarstvo zdravlja bilo najavilo da će tokom ove sedmice domovima zdravlja biti isporučene nove količine MMR vakcina, one neće biti dostupne djeci prije 15. aprila, saznaje *Dan* iz veleprodajnice *Glosariji Montefarma*. Iz *Montefarma* je ranije *Danu* saopšteno da je došlo do deficita MMR vakcina zbog neočekivane potrošnje javnih zdravstvenih ustanova, usljed straha od pojave epidemije malih boginja.

Iz Instituta za javno zdravlje saopšteno je da u Crnoj Gori još uvijek nije proglašena epidemija morbila, ali da je do 24. marta oboljela ukupno 31 osoba. Od početka godine ukupno je registrovano 37 osoba inficiranih virusom morbila od kojih je 24 preležalo infekciju bez akutnih posljedica.

PREDSJEDNIČKI IZBORI

• NJIH SEDAM, A PREDSJEDNIK JEDAN: Marko Milačić, Mladen Bojanić, Hazbija Kalač, Vasilije Miličković, Dobrilo Dedeić, Draginja Vuksanović i Milo Đukanović

Đe su bili, šta su radili

Đukanović se reklamira kao „lider, državnik, predsjednik svih građana“. Ovo posljednje pokušao je da objasni u Nikšiću. Ispalo je prilično tuc-muc. Možda postoji univerzum u kojem Milo Đukanović može da bude predsjednik svih građana Crne Gore, ali to nije ovaj

Konačno su poznati kandidati za predsjednika Crne Gore čija će se imena pojaviti na glasačkom listiću na izborima 15. aprila. Redom: **Marko Milačić, Mladen Bojanić, Hazbija Kalač, Vasilije Miličković, Dobrilo Dedeić, Draginja Vuksanović, Milo Đukanović.** Biće to sedmi predsjednički izbori od uvođenja višepartijskog sistema, koji Crna Gora, evo 28 godina, nije baš ukapirala. I dalje bira jednu partiju i njenog kandidata za predsjednika. Ali, budućnost je pred nama.

Milo Đukanović, kandidat je vladajuće Demokratske partije socijalista, podržali su ga koalicioni partneri: Bošnjačka stranka, Socijaldemokrate, partije koje zastupaju albansku manjinu, Hrvatska građanska inicijativa.

O njegovoj biografiji nije moguće bilo šta novo reći - živimo je gorepomenutih 28 godina. Šest puta je bio premijer, jednom na mjestu predsjednika Crne Gore. Nastupa pod sloganom „Milo Đukanović – za stabilnost i napredak Crne Gore“,

Na glasačkom listu imaće broj sedam. Politički direktor DPS-a **Tarzan Milošević** je primijetio kako je sedam mistični broj i prognozira da će „15. aprila Đukanović biti broj jedan”.

Nije se sjetio Tarzan: Đukanović je za predsjednika DPS-a posljednji put izabran na Sedmom kongresu partije, ali u pravu je oko mistike. Hipokratu se pripisuje izreka: „Broj sedam, svojim tajnim silama, održava u bivstvovanju sve stvari, on omogućava život i kretanje, on ima uticaj čak i na nebeska tijela”. Baš kao Đukanović, ako se, ipak, izuzme ovo posljednje. S druge strane, Bog je svijet stvarao šest dana, a sedmi sjeo da odmori. Đukanović nije mogao da sebi priušti taj luksuz. Ako se zaustavi, pašće.

Ukampanju je krenuo iz rodnog Nikšića. Pozvao je građane da pokažu odlučnost i sposobnost da se odbrane mukotrpno izgrađeni temelji dostojanstvene Crne Gore.

„Crna Gora je na raskrsnici da sačuva mir, međuetnički sklad. Imamo težak i lak zadatak. Težak jer razumijem da je mnogim ljudima postalo teško da svake godine vodimo istorijski važne bitke. Znam koliko to remeti mir. Lako je jer u odnosu na ovu dilemu mi smo odavno odlučili. Mislim da bi svako zdravorazumsko čeljade teško sebi moglo objasniti drugačije mišljenje”, kazao je Đukanović.

Za kandidata najvećeg dijela opozicije Mladena Bojanića kazao je da mu izgleda kao „sirak tužni bez ide ikoga”, dok za kandidatkinju SDP-a Draginju Vuksanović misli da je žrtva ambicije predsjednika SDP-a **Ranka Krivokapića**. Upozorava pristalice kako „da samo mali broj

ljudi nije glasao kako je glasao”, ne bismo postigli ovo što smo postigli. To je jasan poziv na mobilizaciju: svaki glas je važan, predsjednik DPS-a zna da je na čelu raspolučene zemlje.

U tom smislu zanimljivo je da se Đukanović reklamira kao „lider, državnik, predsjednik svih građana”. Ovo posljednje pokušao je, pri kraju naspupa da objasni u Nikšiću. Otprilike, nužno je započeti proces pomirenja, zna on da ga panjkaju da je stvorio podjele, ali to rade nerazumni ili zlonamjerni tačno... Ispalo je prilično tuc-muc. Možda postoji univerzum u kojem Milo Đukanović može da bude predsjednik svih građana Crne Gore, ali to nije ovaj.

Mladena Bojanića za predsjednika Crne Gore predlažu Demokratski front, Demokrate, Građanski pokret URA, SNP. Odustajući od kandidature, građane su da daju podršku Bojaniću pozvali **Đordije Blažić** i lider Ujedinjene Crne Gore **Goran Danilović**. Slogan njegove kampanje je: „Da, zajedno možemo”.

Bojanić je ekonomista, političku karijeru počeo je 2012. godine u novoosnovanoj stranci Pozitivna Crna Gora. Napustio je stranku 2014. zbog sukoba sa predsjednikom **Darkom Pajovićem**. Tada je Pozitivnu napustio i sadašnji predsjednik pokreta URA **Dritan Abazović**. Obojica su zadržali mandate u Skupštini i nastupali kao samostalni poslanici. Kao član pokreta „Otpor beznađu”, bio je dio liste sa kojom je Demokratski front nastupao na parlamentarnim izborima 2016. godine, ali nije zauzeo poslaničko mjesto.

„Kampanja će biti primjerena ekonomskom trenutku u kojem se nalazi Crna Gora i svi njeni građani”, kazao je Bojanić nakon predaje potpisa podrške Državnoj izbornoj komisiji. „Boriću se protiv onog što predstavlja drugi kandidat – protiv korupcije, kršenja ljudskih prava, nepotizma”.

Prvi promotivni skup održao je na Cetinju. Kazao je da je njegov

Mamula će nakon političkih promjena opet biti mjesto pijeteta i sjećanja na antifašističke borbe, a ne DPS kockarnica”, kaže **Draginja Vuksanović**

osnovni cilj da Crna Gora postane evropska država u pravom smislu te riječi, moderna država i moderno društvo. Bojanić se zapitao i kakav to plan, koji nije imao vremena da ispuni u proteklih 27 godina, može da predstavi Crnoj Gori kandidat DPS-a. „Jedini plan koji Đukanović namjerava da ispuni je da vlast u Crnoj Gori pređe u diktaturu”, smatra Bojanić.

Prva odluka koju će, kako kaže, kao predsjednik donijeti, jeste da okupi sve političare, predstavnike građanskog društva, ugledne profesore na zajednički dogovor o budućnosti Crne Gore. „Posvađani ne možemo ništa”.

„Moramo zaustaviti mlade ljude da odlaze iz Crne Gore. Moramo spriječiti da se obistini ona poslovice po kojoj loši đaci bježe iz škole, a dobri bježe iz Crne Gore”, kazao je Bojanić.

Za ovdašnje prilike, Bojanić je neobičan po tome što govori svoj stav o trenutno aktuelnim pitanjima. Povodom događaja na Kosovu, osudio je hapšenje srpskog zvaničnika i ocijenio da je riječ o teškom incidentu koji treba da nas zabrine. O protjerivanju ruskog počasnog konzula, kazao je da je ishitren potez. Nije važno slagati se ili ne sa Bojanićevim mišljenjima, važno je da se zna šta ko misli.

Kandidatkinju Socijaldemokratske partije Draginju Vuksanović, osim njene stranke, podržava Demos **Miodraga Lekića**. Ona je prva žena koja se kandidovala za predsjednicu Crne Gore. Doktorka je pravnih nauka i predaje na Univerzitetu Crne Gore.

Jedini plan koji Đukanović namjerava da ispuni je da vlast u Crnoj Gori pređe u diktaturu”, smatra **Mladen Bojanić**

Ona je kampanju počela i prije ozvaničenja kandidature, obilaskom crnogorskih opština. Prepoznata je kao protivnica pošto - poto privatizacija. U Herceg Novom je, na primjer, kazala da neće dozvoliti da se Institut *Simo Milošević* pretvori u apartmansko naselje, a da 600 vrijednih radnika ostane na ulici. „Mamula će nakon političkih promjena opet biti mjesto

njima počne da se ponaša majčinski a ne mačehinski”. Obećala je osnivanje alimentacionog fonda za samohrane majke. Ranije se solidarizala sa majkama sa troje i više djece.

Marko Milačić, kandidat je novoformirane političke partije Prava Crna Gora na čijem je čelu. Politikolog, radio je kao novinar na RTCG, u sarađivao je u *Monitoru*, *Vijestima*, piše za ruski *Sputnjik* na

vanparlamentarne Stranke pravde i pomirenja. Ta partija se ranije zvala Bošnjačka demokratska zajednica i Kalač joj je na čelu. Kalač je politički protivnik DPS-a i Bošnjačke stranke. Učestvovao je na građanskim protestima. Zalaže se za uspostavljanje vladavine prava i borbu protiv korupcije i organizovanog kriminala.

Vasilije Miličković je nezavisni

• UDARIO
U MISTIKU:
Tarzan
Milošević

kandidat. Poslovan čovjek. Dugo je bio na čelu manjinskih akcionara Elektroprivrede, i kritikovao način na koji država upravlja tim preduzećem. Protiv državnih funkcionera podnosio je više krivičnih prijava zbog poslova štetnih po državu. Zalaže se za promjenu Izbornog zakona kako bi građani glasali za otvorene liste, odnosno za pojedince, ne političke partije.

Niotkuda se, u posljednji čas, kao kandidat više vanparlamentarnih stranaka i organizacija

pijeteta i sjećanja na antifašističke borbe, a ne DPS kockarnica“, rekla je Vuksanović tokom obilaska ostrva Mamula. Ocjenjuje da se nigdje u civilizovanom svijetu mjesta posebne pažnje, poput logora u kojem su zatvarani patriote Boke, Crne Gore i Jugoslavije, ne pretvaraju u komercijalne sadržaje poput kockarnice ili čak nečeg još goreg.

Kandidatkinja SDP-a pokušava da privuče glasove žena. U Podgorici je posjetila Sigurnu žensku kuću gdje je kazala da je „poražena odnosom koji crnogorska vlast ima prema ženama koje su stub našeg društva“, te da je „vrijeme da država konačno prema

srpskom jeziku. Otpor članstvu Crne Gore u NATO savezu pokazivao je djelujući u *Pokretu za neutralnost Crne Gore* i organizaciji *Otpor beznađu*.

Povodom protjerivanja počasnog konzula Ruske Federacije u Crnoj Gori **Bora Đukića** Milačić je kazao: „To je samo jedna poruka, obračunati se sa Rusijom. Ja ovaj napad i protjerivanje, počasnog konzula Rusije, državljanina Crne Gore vidim kao direktni napad na moju kandidaturu“. Milačićeva kampanja zasad je obilježena konferencijama za štampu.

Hazbija Kalač kandidat je

pojavio Dobrilo Dedejić. On je nekadašnji funkcioner Srpske narodne stranke. Najavljuje da će se boriti protiv ulaska Crne Gore u Evropsku uniju, a za stvaranje „buduće jedinstvene srpske države“. Ne zna se kojim je snagama Dedejić skupio potpise, organizacije koje ga podržavaju nijesu prebogat članovima.

Prema podacima MUP-a, objavljenim u januaru, pravo glasa ima 534135 građana Crne Gore. Tu oni - tu sedmoro veličanstvenih.

Miloš BAKIĆ

Sluge

Piše: Milena PEROVIĆ-KORAĆ

» Ono, lakše je zaraditi poene, ili bar tvit od biselske administracije tako što ćeš ispratiti do granice ruskog diplomatu rodnom iz Brskuta, nego da se mlatiš sa organizovanim kriminalom, sistemskom i visokom korupcijom, glomaznom politizovanom administracijom i još većim javnim dugom

Crna Gora proglasila Bora Đukuća, ruskog počasnog konzula personom non grata. Ispunjavamo obaveze kao članica NATO-a i država koja je na putu ka EU, pojasnio je najavu njegovog protjerivanja iz Crne Gore premijer Duško Marković. Fino. Kad smo već tako posvećeni ulasku u EU, možda ne bi bilo loše da budemo bar približno revnosni u reformama i demokratizaciji zemlje, a

ne samo kad treba nekog prognati iz nje. Istina, mnogo lakše je zaraditi poene, ili bar tvit, kod briselske administracije tako što ćeš ispratiti do granice ruskog diplomatu rodnom iz Brskuta, nego da se mlatiš sa organizovanim kriminalom, sistemskom i visokom korupcijom, glomaznom politizovanom administracijom, još većim javnim dugom. Za prvo treba par sati vožnje do granice, za ovo drugo malo nam je i najnoviji briselski rok do 2025.

Ali zamislimo na primjer, da je naša Vlada iz prave posvećena evropskim vrijednostima. I da je, na primjer, Marković ove sedmice u Baru tu posvećenost dokazao najavom razrješenja

ministra prosvjete Damira Šehovića zbog presude Osnovnog suda da je politički diskriminisao Milenu Mijović kad je nije izabrao za direktoricu vrtića *Đina Vrbica*. Pa da je rekao nešto ovako: „Crna Gora kao zemlja koja pretenduje da postane članica EU neće tolerisati političku diskriminaciju i zapošljavanje po partijskoj osnovi”. Dobro, jeste, teško je to i zamisliti a kamoli sprovesti, jer bi ostao bez administracije, a rodbina i prijatelji bez posla, ali tako bi trebao da zvuči predsjednik Vlade koja se kune u Evropu. Umjesto toga, Marković je prvu presudu za političku

diskriminaciju prokomentarisao u očekivanom stilu: „Ne vjerujem da su moji ministri skloni zloupotrebama, posebno ministar Šehović”. Podmeću im. Nego, ajd što su im do sad podmetali snimke na kojima se tvrdi da zapošljavaju po partijskoj osnovi i zloupotrebljavaju državne resurse, kao onaj snimak iz Berana da Šehović ima veze s političkom trgovinom u tom gradu, nego su sad počeli da im podmeću i odluke sudova i institucija. Koje će premijer, obećao je, da poštuje, ali valjda kad ih obore više instance našeg, kako kažu Evropljani, zarobljenog pravosuđa.

Ne podmeću samo Šehoviću. Eno i ona odluka Agencije za sprečavanje korupcije da je doskorašnji ministar za evropske poslove Aleksandar-Andrija Pejović obavljao nezakonito više funkcija i po tom osnovu primio nezakonito desetina hiljada eura. Pejović istina nije čekao više instance. Ni Markovića. Ponudio je ostavku i nastavio da prima nadoknadu iz budžeta. A premijer da se pravi da nema ništa s tim. Tu su i silne pravosnažno nedokazane optužbe na račun Markovićevih zloupotreba nesklonih ministara. Poput onih da ministar odbrane diskriminiše po nacionalnoj osnovi, da ministar zdravlja blokira nepodobne ljekare i slično... Neka prvo prođu kontrolu Vesne Medenice. Do tada, Vlada će da protjeruje diplomate, a ne ministre.

A i dobro dođe i uoči predsjedničkih izbora. Ništa bolje Đukanović ne može da poželi osim podjela. Rusi i Amerikanci, Srbi i Crnogorci, antinativci i nativci, muslimani i hrišćani, i evo sad Rusi i EU. Ljepota. Možda nije ni morao Dobro Dedeić da prikuplja potpise za kandidaturu za predsjednika i da javno igra političko strašilo pozivajući na antievropski put, i upoređujući Kosovo i Cetinje. Al' ajd' sad.

Da su podjele ono što Đukanoviću treba morali bi znati i drugi u opoziciji koji insistiraju na *njegovim* temama. Ili znaju pa namjerno preprodaju Đukanoviću opozicionu energiju. To su oni koji negoduju kad Crna Gora *služi* EU i NATO-u, ali nemaju ništa protiv da posluži Rusiji. Oni koji nas dijele u nacionalne torove, vrijeđajući i omalovažavajući druge i koji evo od starta ruše šanse „svog” opozicionog predsjedničkog kandidata, produktivnije nego da su u Đukanovićevom izbornom štabu. Koji popločavaju put u poraz, unaprijed okrivljujući za to čitave narode. Koji mu služe.

Direktorima plate veće i do pet puta od ljekara

Dok doktori primaju platu koja je često niža od 600 eura, plate direktora u javnim zdravstvenim ustanovama idu i preko 3.000 eura. No, to je samo jedan od razloga zbog kojih su desetine ljekara napustile javno zdravstvo u proteklih nekoliko godina

Preko 80 ljekara napustilo je javni zdravstveni sistem Crne Gore od 2014. godine. Sindikat doktora medicine je nedavno objavio spisak ljekara - imena i prezimena, kao i gdje su radili i gdje otišli. Spisak je nepotpun, kažu za *Monitor* iz Sindikata jer im nedostaju podaci iz mnogih opština: Ulcinj, Pljevlja, Kolašin, Cetinje, Herceg Novi...

Iz Sindikata objašnjavaju da spisak ažuriraju pomoću svojih članova, te samih ljekara koji su napustili Crnu Goru, a koji prate rad ove strukovne organizacije. Zvanične statistike nema.

„Ljekarska komora je bila blokirana cijelih godinu

dana, a prethodno rukovodstvo nije doprinijelo da se ovakvi podaci stave na uvid javnosti. To su pojedine institucije i resori koristili u svrhu minimiziranja problema odliva ljekara ili čak njegovog nepriznavanja. Iz Ministarstva zdravlja, pa i iz KCCG ćete čuti da se sve više ljekara iz privatnog sektora vraća u javni zdravstveni sistem ali nikad nismo saznali koji je to broj ljekara, niti ko su ti ljekari. Ostaje da im vjerujemo da je to značajan broj, kako kažu predstavnici ovih ustanova”, kaže za *Monitor* dr Milena Popović-Samardžić, predsjednica Sindikata doktora medicine Crne Gore.

Brojni deficitarni specijalisti – hirurzi, pedijatri,

anesteziolozi, ginekolozi, radiolozi... napustili su javno zdravstvo. Polovina je otišla u inostranstvo, dok je skoro isti broj svoju karijeru nastavio u privatnim zdravstvenim ustanovama u Crnoj Gori. To samo potvrđuje tezu da javno zdravstvo sve više gubi trku sa privatnim - sve veći broj pacijenata je, često prinuđen, da se liječi kod privatnika. Sve to prati višemilionski odliv novca iz javnog u privatno zdravstvo.

Najviše ljekara otišlo je iz Kliničkog centra Crne Gore preko 30, zatim slijede domovi zdravlja 18, pa opšte bolnice preko 10...

Znakovit je primjer Bijelog Polja – tamošnju Opštu bolnicu i hitnu pomoć od 2013. napustilo je 10 ljekara. U Njemačku je rad nastavilo dvoje ljekara, jedan u Sloveniji, a nekadašnji student generacije je novi radni odnos zasnovao u Švedskoj. Ostali ljekari nastavili su da rade u Crnoj Gori, ali u privatnim ustanovama.

Pored toga što se na ovaj način smanjuje kvalitet javnog zdravstva, treba napomenuti da školovanje

jednog studenta medicine državu Crnu Goru košta 20.000 eura, a specijaliste i do 100.000 eura.

Plata je jedan od glavnih razloga napuštanja javnog zdravstva. Iz Sindikata tvrde da doktor medicine rada prima 550 eura, doktor specijalista ima platu 650, a doktor supspecijalista oko 700 eura. Iz Fonda za zdravstvo osiguranje tvrde suprotno – po njima prosječna zarada ljekara iznosi preko 900 eura. Taj broj se dobija jer u Fondu računaju da 15 najvećih plata ljekarima, od njih preko 1.600, prelazi 2.000 eura.

Bez obzira na matematiku, po anketama preko 90 odsto ljekara je nezadovoljno svojom platom. Ističu činjenicu da, na primjer, radnik zaposlen na rampi u tunelu Sozina i fizički radnici na Aerodromu Podgorica rade za platu veću od njihovih. Da ne pominjemo da često sekretari ministara imaju veće plate od hirurga, koji s druge strane imaju najmanje 10 godina visokoškolskog

obrazovanja.

O kakvoj se raspodjeli radi dovoljno govore i podaci Agencije za sprečavanje korupcije o zaradama direktora u javnim zdravstvenim ustanovama. Najveću platu prima **Boban Mugoša**, direktor Instituta za javno zdravlje CG, čak 3.346 eura. Ona je za 1.500 eura i kusur veća

PLATE DIREKTORA U JAVNIM ZDRAVSTVENIM USTANOVAMA

1. Veselin Bulatović – DZ Nikšić (1.650 eura)
2. Budimir Dabetić – OB Berane (1.600 eura)
3. Ilija Ašanin – OB Nikšić (2.100 eura)
4. Omer Šahmanović – DZ Plav (2.100 eura)
5. Gordana Reljić – SB Brezovik (880 eura)
6. Hajran Kalač – DZ Rožaje (2.395 eura)
7. Biserka Bulatović – OB Bijelo Polje (1.200 eura)
8. Majda Dobardžić – DZ Bijelo Polje (975 eura)
9. Zuhra Hadrović – DZ Berane (1.035 eura)
10. Zorica Kovačević – KCCG (1.795 eura)
11. Zvonko Vuković – DZ Andrijevića (1.000 eura)
12. Dragica Popović – DZ Kolašin (1.250 eura)
13. Ikonija Minić – DZ Mojkovac (1.605 eura)
14. Mile Goločevac – OB Pljevlja (nije prijavio)
15. Ilhan Tursumović – DZ Pljevlja (1.785 eura)
16. Nenad Vušurović – DZ Cetinje (1.062 eura)
17. Zoran Špadijer – DZ Budva (1063 eura)
18. Nebojša Kavarić – DZ Podgorica (905 eura)
19. Boban Mugoša – IJZ Crne Gore (3.346 eura)
20. Jasminka Anđelić – DZ Tivat (1.536 eura)
21. Igor Kumburović – DZ Kotor (1.460 eura)
22. Ivan Ilić – OB Kotor (1.868 eura)
23. Radivoje Božović – DZ Herceg Novi (1.033 eura)
24. Zoran Kovačević – Institut Igalo (1.260 eura)
25. Dragoslav Tomanović – OB Bar (1.226 eura)
26. Borislav Lalević – DZ Bar (910 eura)
27. Pavle Marniković – DZ Ulcinj (1.010 eura)
28. Saša Stefanović – ZHMP (1.600 eura)
29. Gordana Rašović – ZTK Crne Gore (1.428 eura)
30. Dragan Čabarkapa – SB Dobrota (1.800 eura)
31. Milić Jauković – SB Risan (1.839 eura)
32. Dejan Mandić – DZ Danilovgrad (1.580 eura)
33. Sonja Radojičić – OB Cetinje (1.708 eura)

• **SKORO DUPLO MANJE:** Kovačević prima 1.795, a Mugoša 3.346 eura

Brojni deficitarni specijalisti – hirurzi, pedijatri, anesteziolozi, ginekolozi, radiolozi odlaze u inostranstvo ili u privatne zdravstvene ustanove. Najviše ljekara otišlo je iz Kliničkog centra Crne Gore - preko 30, zatim slijede domovi zdravlja 18, pa opšte bolnice preko 10...

od plate direktorice najznačajnije zdravstvene ustanove – KCCG, **Zorice Kovačević** koja iznosi 1.795 eura.

Da pravila nema potvrđuju i plate direktora domova zdravlja. Dok je direktor podgoričkog Doma zdravlja **Nebojša Kavarić**, jedan od rijetkih direktora koji prima ispod hiljadu - 905 eura, njegov kolega po fotelji i partiji, direktor DZ u Rožajama **Hajran Kalač**, mjesečno zaradi 2.395 eura.

Više od visokih plata, zabrinjava činjenica da se od 33 direktora, 26 nalazi na odboričkim listama političkih partija. Uglavnom DPS-a.

Popović-Samardžić smatra da je nezadovoljstvo glavni razlog što ljekari odlaze iz javnog zdravstva: „Nezadovoljstvo zaradom, uslovima rada, nedostatkom protokola i normativa rada, nedostatak objektivnih kriterijuma za napredovanje u struci, nemogućnost zaposlenja i specijalističkog usavršavanja, privilegovanje pojedinaca na osnovu partijske pripadnosti i partijskog angažovanja čemu nema mjesta u zdravstvu ukoliko hoćemo kvalitet zdravstvene usluge”.

Zbog manjka kadra u javnom zdravstvu, pored pacijenata, trpe i ljekari pa tako jedan ljekar Urgentnog centra uradi toliko intervencija koliko po evropskim standardima

urade trojica njegovih kolega. Načelnik izabranih doktora za žene u Domu zdravlja Podgorica **Milovan Jovanović** kazao je da jedan ginekolog brine o preko 8.000 žena i da je nedostatak specijalista veliki problem.

Ni nadležni nijesu usaglašeni kolike su razmjere ovog problema. Prema računici direktorice KCCG **Zorice Kovačević** ovoj ustanovi nedostaje hiljadu ljekara i medicinskih tehničara, prema sistematizaciji radnih mjesta, koja predviđa 3.196 zaposlenih. Njen prethodnik **Ranko Lazović** je tvrdio da KCCG optimalno treba da ima 5.420 zaposlenih, te da nedostaje oko

3.000 radnika. Lazović se pozvao na evropski standard koji podrazumijeva 3,3 ljekara na hiljadu stanovnika, a Crna Gora je na 2,30.

Pored toga što ima manjak ljekara po glavi stanovnika, Crna Gora izdvaja najmanji procenat BDP-a za zdravstvo od svih evropskih zemalja (5,0%). Dalje, prema podacima Sindikata doktora medicine, Crna Gora shodno ekonomskom potencijalu najslabije plaća svoje ljekare u odnosu na sve zemlje u Evropi (1,3 prosječne zarade u državi), smanjeno je i ulaganje u zdravstvo sa 6,0% BDP u 2009. na 5,1% u 2017. A broj bolničkih kreveta u Crnoj Gori iznosi 3,92 na 1000 stanovnika dok u EU iznosi 5,29 na 1000 stanovnika.

U posljednjih osam godina Crna Gora je jedina država u Evropi koja nije imala kapitalna ulaganja u zdravstvo. Teško da će se na tom planu nešto činiti i ubuduće. Sem u sektoru privatnog zdravstva, čiji čelnici imaju velike planove.

Ministar **Kenan Hrapović** je odavno detektovao da je, između ostalih, i odlazak ljekara jedan od velikih problema njegovog resora. Obećao je da se „radi na tome da se poboljšaju uslovi za rad doktora”. Najavio je i stimulanse kojima će se spriječiti odlazak - plaćanje prekovremenog rada, kao i nova uredba - davanje zaposlenom „nagrade” u iznosu do dvije bruto plate uz saglasnost ministra.

Popović-Samardžić smatra da institucije malo rade da bi spriječile odlazak ljekara: „Mi jedino što možemo da uradimo je da nastavimo da informišemo javnost o razmjerama ovog problema, da dovodimo u fokus pitanja koja su od značaja za cjelokupno društvo i da se nadamo da ćemo jednog dana biti u prilici da sjednemo zajedno sa nekim ko svim ovim problemima zajedno sa svima nama zaista hoće da se bavi”.

Možda se to i desi kada bar polovina direktora zdravstvenih ustanova ne bude partijski aktivna, jer je očigledno da politika i medicina ne idu zajedno.

Predrag NIKOLIĆ

Milena Popović-Samardžić: „Iz Ministarstva zdravlja, pa i iz KCCG ćete čuti da se sve više ljekara iz privatnog sektora vraća u javni zdravstveni sistem ali nikad nismo saznali koji je to broj ljekara, niti ko su ti ljekari. Ostaje da im vjerujemo da je to značajan broj, kako kažu predstavnici ovih ustanova”

LOVČEN BANKA^{AD}

Stambeni kredit **sa 12 mjeseci grejs perioda**

- do €150.000
- NKS od 3,75% (fiksna)
- EKS od 3,96%
- rok otplate do 240 mjeseci

Reprezentativni primjer: Ukupan iznos kredita: 60.000 € / Rok otplate: 180 mjeseci / Nominalna kamatna stopa: 3,75% (fiksna) / Efektivna kamatna stopa: 3,96% / Adminsitrativna naknada: do 1% ukupnog iznosa kredita / Anuitet: 477,12 € / Ukupan iznos koji potrošač treba da plati: 80.156,25 € / Ukupni troškovi za potrošača. 20.156,25 €*

*Ukupni troškovi predstavljaju zbir kamata za cijeli period trajanja kredita, administrativne naknadu (do 1% ukupnog iznosa kredita), naknade za mjenicu (2€), upita u Kreditni biro CBCG (3,5€). U obračun EKS, obračun ukupnih troškova i ukupnog duga nije uključen trošak za pribavljanje lista nepokretnosti, premije osiguranja i procjene nekretnine, koji će biti uključen u konačan obračun.

Ja sam još 2011. govorio da Crna Gora treba iz ove krize da izađe agresivnom investicionom politikom i to tako što će investirati u infrastrukturu i energetiku, kaže profesor Milenko Popović u razgovoru za *Monitor* komentarišući najave Vlade da će sa kineskim kompanijama razgovarati o gradnji nastavka autoputa od Mateševa ka Andrijevići i dalje do srsko-crnogorske granice.

POPOVIĆ: I, što je vrlo važno, govorio sam da u energetiku treba investirati iz kredita pošto su to profitabilne investicije i takav dug i nije dug. U infrastrukturu treba investirati kroz model javno privatnog partnerstva. I tada sam imao u vidu Kineze, računajući kako bi veliki dobitnik u toj priči trebala biti Luka Bar. Istovremeno, znao sam i govorio da ćemo mi uraditi sasvim suprotno.

MONITOR: Šta to znači?

POPOVIĆ: Sada pričamo o maloj deonici autoputa koja bi mogla da se finansira kroz privatno-javno partnerstvo dok najzahtevniji i najskuplji deo plaća država. Tako vi nekome (partneru na dionici Mateševo – Andrijevića) dajete priliku da naplaćuje i ono u šta je država investirala novac. To je identično onome što je Vuk Hamović uradio na putu od Trebinja do mora, gde na jednoj maloj deonici koju je napravio naplaćuje i svu prethodnu vožnju javnim putem.

Inače smatram da su Kinezi dobri investitori, mada Evropa vidi problem u tome što oni uz kredit nude i izvođače. Iz njihove perspektive to je razumljivo. Evropa smatra da bi to trebalo da ide u dva koraka. Prvo kredit pa tender. I u Evropi to često zna da bude krajnje problematično, samo što je medijski bolje obrađeno. Ili uopšte nije obrađeno.

Nadam se, ipak, da će Evropa imati razumevanja za naše aranžmane sa Kinezima.

Sasvim suprotno od dobrog

Oprostili smo 800 miliona poreza raznoraznim, da tako kažem, privrednicima, pa smo se potom dosjetili da legalizacijom možemo da namaknemo praktično isti iznos. Sa Kakaritske gore... I to pokazuje ko je vlasnik ove države

MONITOR: *Ili ćemo im ponuditi nešto u kompenzaciju. Na redu su aerodromi i preostali djelovi obale...*

POPOVIĆ: I to je dokaz fiskalne krize koju imamo. Oprostili smo 800 miliona poreza raznoraznim, da tako kažem, privrednicima, pa smo se potom dosetili da legalizacijom možemo da namaknemo praktično isti iznos. Sa Kakaritske gore... To pokazuje ko je vlasnik ove države.

MONITOR: *Predočena je računica EBRD po kojoj ćemo se ekonomski najrazvijenijim zemljama Evrope pridružiti za 40, 60 ili 200 godina. Šta mislite o toj procjeni?*

POPOVIĆ: Nekad sam pravio sličnu računicu, i vidio sam da su stvari dosta pesimistične.

Moderna ekonomska teorija se vrlo malo bavi geostrateškim faktorima koji utiču na razvoj neke države iako su oni vrlo povezani sa institucionalnim faktorima. Ako si izolovan ti ćeš biti i nazadan. To ti je sudbina.

Mi smo izuzetak u Evropi, mi smo u istoj situaciji kao latinoameričke države u kojima imate nekog diktatora pred koga se s' vana postavljaju zadaci koje on mora da izvršava.

MONITOR: *Da li je svjetska ekonomska kriza prošlost i sa kakvim posljedicama smo izašli iz nje?*

POPOVIĆ: Statistički podaci pokazuju da smo izašli iz krize. Kompletan svet se nalazi na nekoj uzlaznoj putanji. Međutim, ako se pogleda ta putanja, primetićemo da je ona paralelna ali da se nalazi ispod stare putanje rasta koja je trajala od početka 20. veka do 2007. Danas je BDP u Americi – i pored lepih rezultata koje pokazuje njihova ekonomija – za 19 posto niži nego što bi bio da je zadržana stara putanja rasta. U novcu to dođe oko 4.000 milijardi (četiri triliona). Ako bi taj novac podelili na 80 posto stanovništva SAD koji sa svojim dohotkom učestvuju u američkom BDP sa 20 posto, oni bi dobili još po 16 hiljada dolara, odnosno skoro pa svoja dva godišnja budžeta.

Ovo govorim kako bih ilustrovao koliko je pogrešno govoriti da smo izašli iz krize. Imamo pozitivne stope rasta, ali na putanji rasta koja je ispod nekadašnje.

MONITOR: *Šta pokazuju evropski podaci?*

POPOVIĆ: Što se Evrope tiče, procentualno gledano to je još više nego za SAD. Dodatno, ako gledamo euro zonu vidimo da sadašnji rast još nije dostigao ni onu stopu koju je imao pre krize. To svedoči o problemima koje je euro doneo Evropi, a ona još nije u stanju da ih reši pošto to podrazumeva potpunu promenu evropskog koncepta. Stvaranje sjedinjenih evropskih država.

Nove tehnologije više ne traže vrhunske inženjere. Odnosno, ne traže ih mnogo. Izgleda da dolazimo u situaciju da nam visoko obrazovani ljudi neće trebati kao nekad. Ali i dalje imamo mantru da je spas u visokom obrazovanju koje morate platiti

Kad gledate ekonomiju ostatka sveta, a to je trećina globalnog BDP, pošto Amerika i Evropa daju dve trećine svetskog BDP-a, to je dosta ohrabrujuće pošto ostatak sveta ne pokazuje nikakvu stagnaciju. To znači da ostatak sveta dobro funkcioniše predvođen Kinom, zbog njenih velikih investicija, ali postoji opasnost da se – ukoliko kriza potraje – ona prelije i na ostatak sveta.

Više je tumačenja tog stanja. Jedno od njih, sa kojim se ja slažem, tvrdi da je problem na strani agregatne tražnje, da je usporavanje tražnje razlog što ni proizvodnja ne može da raste brže. Ovo je nekima dalo povod da se sjete Marksa i njegovih tvrdnji da je kapitalizam sistem koji vodi sopstvenoj negaciji. Kad danas govorimo o supstituciji rada kapitalom govorimo o nečemu o

čemu je i on govorio, samo drugim terminima. Zbog te supstitucije dolazi do strahovitog pritiska radne snage na tržište rada, što dovodi do obaranja dnevnica. Tako je došlo do pada učešća nadnica u BDP sa nekih 70 na 60 odsto.

MONITOR: *Na koga se odnosi taj podatak?*

POPOVIĆ: Govorim o razvijenim zemljama, pošto one određuju sudbinu svih nas.

Drugo, dolazi do strahovitih nejednakosti u okviru ovih 60 odsto. Na taj način se smanjuje lična potrošnja dok raste štednja – pošto bogati ne mogu trošiti više nego što troše. Tu nastaje disbalans jer potrošnja opada, a investicije ne rastu u dovoljnoj meri. Zato se obaraju kamatna stopa ne bi li povećali investicije.

Problem je što bi – da bi povećali investicije – morali da oborite kamatnu stopu da ona bude negativna. I taj nalaz svedoči o onome što je Marks govorio, da kapitalizam sam sebe negira, i o tome da se svet nalazi u situaciji kada razvijene zemlje moraju naći sasvim nov model društvene organizacije da bi mogli da iskoristimo ogromne potencijale koje nam pružaju nove tehnologije i globalizacija.

MONITOR: *Pomenuli smo da globalna nejednakost raste. Koliko je to posljedica krize a koliko sistemske greške?*

POPOVIĆ: Nejednakost se produbila sa krizom ali ona se javlja još od osamdesetih, paralelno sa procesima trgovinske i finansijske liberalizacije. I tehnološki progres koji užasno supstituiše rad i globalizacija deluju na potpuno isti način – obaraju nadnice i povećavaju nejednakost tako što sistemom spojenih sudova izjednačavaju cene roba, usluga i rada na nižem nivou.

Ranije se problem nejednakosti tretirao kao problem milosrđa. Dešavanja u poslednjih skoro četrdeset godina pokazuje da je odnos između nejednakosti i efikasnosti mnogo kompleksniji. Nejednakost je glavni razlog stagnacije o kojoj smo govorili. Neki to nazivaju

„neodmerenom globalizacijom“ koja je u znatnoj meri delovala destruktivno, ali nam je i pokazala kako tržište može da pomogne. Ako ga definišete u javnom interesu. Tržište je uvek bilo formulisano i oblikovano od strane države. Kako – to zavisi od toga ko je vlasnik države. Kina je tu dobar primer.

MONITOR: Mi nismo?

POPOVIĆ: Kod nas imate dodatne probleme. Mi smo – kao i sve bivše socijalističke zemlje – zajedno sa Latinskom Amerikom najviše stradali od globalizacije, pošto nismo mogli izdržati konkurenciju. Ja sam tek u Kanadi, kada sam vidio šest pari patika koje se prodaju po ceni od 12 dolara, shvatio razmjere te konkurencije. Mi, pošto smo bili u ratu i našim dramama, nismo registrovali posledice te globalizacije.

Ponavljam, tržište je uvek formulisano od strane države. Na primer, tržište naučnoistraživačkih usluga u Crnoj Gori: Da bi osnovao ustanovu koja ima pravo da se registruje i aplicira za fondove i poslove moram da imam jednog doktora, jednog magistra i jednog magistranta. Sa druge strane, traži se 20 kvadrata po zaposlenom, traže se ogromne rezerve novca za slučaj kiksa itd... Vi vidite da je tržište dizajnirano tako da se doktori nauka sa biroa ne mogu organizovati i nešto napraviti, već moraju imati poslodavca koji će ih plaćati 300 eura. Svi znamo ko ovdje radi i ko može da radi takve poslove.

MONITOR: Stiće se utisak da je od ličnog obrazovanja puno važnija činjenica da li ste ili niste nasljednik kapitala?

Imali smo tranziciju i privatizaciju koja je bila velika otimačina. I to ne samo kod nas nego u svim zemljama Istočne Evrope. Maniri su bili manje ili više brutalni, ali je suština bila ista i u Sloveniji i u Češkoj...

Tako da je kod nas delovalo puno faktora. Imamo raspad države, i raspad tržišta. A svi su naši kapaciteti građeni za to, veće tržište.

POPOVIĆ: Da. O tome govori Toma Piketi u knjizi *Kapitalizam u XXI veku* – sudbinu nam određuje to čiji smo, a ne kakvi smo. Prošlo je vreme vertikalne mobilnosti koju smo imali od '45. godine prošlog veka. Skoro 60 odsto naših kolega sa fakulteta stiglo je sa sela. Imali smo pastire koji su postali advokati, ljekari ili direktori. To gotovo nismo

Tržište je uvijek bilo formulisano i oblikovano od strane države. Kako – to zavisi od toga ko je vlasnik države. Kina je tu dobar primjer

primećivali jer je delovalo normano. Ulaganje u obrazovanje je bio način da se izvadite iz sirotinje. Ta priča i danas važi, ali ja se bojim da postaje „mantra“.

Nove tehnologije više ne traže vrhunske inženjere. Odnosno, ne traže ih mnogo. Izgleda da dolazimo u situaciju da nam visoko obrazovani ljudi neće trebati kao nekad. Ali i dalje imamo „mantru“ da je spas u visokom obrazovanju koje morate platiti. Pa imamo nekoga ko pere sudove i sanja o boljoj budućnosti. Pa se tu nađe neki privatni univerzitet koji mu nudi diplomu, a pošto nema para, baš pored njega je banka koja nudi kredit za studiranje. Tako imamo dramatičan rast i kredita i univerziteta. I visokoškolovanih ljudi koji peru sude.

Imamo neku vrstu zloupotrebe ljudskih nadanja u obrazovanje. Mislim da je lek za ovu krizu totalna promena društvene organizacije kako bi smanjili nejednakosti. Vreme je da uvedemo pojam „prirodne nejednakosti“ – kao što govorimo o prirodnoj nezaposlenosti, prirodnom nivou BDP ili prirodnoj kamatnoj stopi – ona najednakost koja nam obezbeđuje ravnotežu između ponude i potražnje i da se poboljšaju uslovi života ljudi. To je ključno što sam ja naučio iz ove krize. Ostalo sam manje-više i znao.

Tu postoji problem, svaka socijalna politika košta, ali određene stvari se mogu uraditi.

Posebno na nivou malih država kao što je Crna Gora.

Zoran RADULOVIĆ

Patriote

Beogradski tabloidi objavili su nedavno da Darko Pajović koristi vizit kartu na kojoj piše – bivši predsjednik Skupštine Crne Gore. Slatko. Nego, izgleda će morati da štampa novu – bivši predsjednik parlamenta i budući ambasador. Zaslužio

Ko bi očekivao dvije vijesti o **Darku Pajoviću** u jednoj sedmici. Niko. Čovjek bi pomislio da je Pajovićevih pet minuta prošlo. Da je bivši lider bivše Pozitivne Crne Gore svoju nagradu za doprinos nesmjenjivosti DPS-a dobio kad je prije dvije godine nakratko postao šef parlamenta. Da, ono kad je obišao svako grlo Crne Gore sa sve patriotskom značkom na reveru, i uputio *email* svakom ikad osnovanom društvu u zemlji. Valjda mu se sviđalo da se potpiše kao *predsjednik parlamenta Darko Pajović*. Beogradski tabloidi objavili su nedavno da Pajović koristi vizit kartu na kojoj piše – *bivši predsjednik Skupštine Crne Gore*. Slatko.

Nego, izgleda će morati da štampa novu. *Vijesti* pišu da je Pajović najozbiljniji kandidat za ambasadora Crne Gore u Kini. *Bivši predsjednik parlamenta i budući ambasador* – mogao bi možda već sad da odštampa neki prelazni model vizitke.

Zaslužio je. Pajović je, zajedno sa stranačkim kolegama **Azrom Jasavić** i **Goranom Tuponjom**, omogućio DPS-u da izglasa povjerenje Vladi **Mila Đukanovića** krajem januara 2016. godine, pravdajući to višim nacionalnim interesima.

Za sada, zadovoljeni su samo privatni. Njegovi, Đukanovićeви, i još ponečiji.

Ove sedmice javnost je obaviještena da Pajović ima još doprinosa blagostanju zemlje za kojom izgara. Iz nekog razloga, saopštio je njegov bivši stranački kolega **Zoran Miljanjić**, Pajović je u vrijeme dok je bio šef parlamenta onemogućio izmjene zakona o unutrašnjim poslovima kojim bi se naložilo da svi policajci nose brojevima označene uniforme. Da se to tada učinilo, više od trideset maskiranih batinaša SAJ-a koji su brutalno pretukli **Mija Martinovića** tokom protesta 2015. godine i terorisali građane ne bi mogli tako uporno da se skrivaju.

Istina, da ima političke volje da se njihova imena saznaju, moglo se i bez brojeva.

Kako god, Pajović kao predsjednik parlamenta nije stavio taj predlog u proceduru. Vlada je ove sedmice, godinama kasnije, donijela Pravilnik koji propisuje da se na djelovima uniforme Specijalne antiterorističke jedinice i Posebne jedinice policije nalaze natpisi od kombinacije slova i/ili brojeva koji služe za identifikaciju policijskog službenika. Možda bi mogli i neku vizitku da im naprave – *bivši neidentifikovani batinaš*, da piše.

Šteta što i oni ne mogu u Kinu. Kao i sve ostale dokazane patriote.

M. PEROVIĆ-KORAĆ

Vlast na čekanju, Milo naprijed

Kao na filmskoj traci nizali su se ovih dana telegrami podrške kandidatu Demokratske partije socijalista **Milu Đukanoviću** od strane albanskih nacionalnih partija. Ovoga puta prvenstvo je pripalo Demokratskoj partiji (DP) **Fatmira Đeke**. „Đukanović je naš stari koalicioni partner. Uvjereni smo da je on personalno garancija evroatlantskih integracija, veoma dobrih odnosa sa zemljama u regionu i multietničke demokratije u Crnoj Gori”, navedeno je iz ove stranke.

U sličnom tonu bila je podrška iz Demokratske unije Albanaca **Mehmeda Zenke**, iz Albanske alternative **Đerda Camaja** su kazali da je lider DPS-a garancija dobijanja punopravne opštine Tuzi odmah nakon ljeta, dok je malo uzdržanija bila Nova demokratska snaga – Forca **Nazifa Cungua**, koja je u utorak veče saopštila da će svom partijskom infrastrukturu podržati Đukanovićevu kandidaturu.

Ostaje da se vidi u kojem će broju članovi ovih partija i njihovi birači slijediti pozive lidera da glasaju za predsjedničkog kandidata DPS-a. Na posljednjim predsjedničkim izborima građani Ulcinja su slabo marili za takve pozive. Naime, u toj opštini je bila ubjedljivo najmanja izlaznost u državi, a tadašnji predsjednički kandidat DPS-a **Filip Vujanović** je dobio tek 4.804 glasova ili upola manje nego stranke koje su ga podržale na

Dva mjeseca nakon lokalnih izbora Ulcinj nije dobio vlast, ali su praktično sve partije složne samo u podršci predsjedničkom kandidatu DPS-a

parlamentarnim izborima održanim nekoliko mjeseci ranije.

Sada je, međutim, situacija znatno drugačija, jer će od pojedinačnog doprinosa svake partije ponaosob DPS cijeniti

Ostaje da se vidi u kojem će broju birači ovih partija slijediti pozive lidera da glasaju za predsjedničkog kandidata DPS-a. Na posljednjim predsjedničkim izborima građani Ulcinja su slabo marili za takve pozive. U toj opštini je bila ubjedljivo najmanja izlaznost u državi, a tadašnji predsjednički kandidat DPS-a **Filip Vujanović** je dobio tek 4.804 glasa ili upola manje nego stranke koje su ga podržale na parlamentarnim izborima održanim nekoliko mjeseci ranije

podobnost partnera za sastav buduće opštinske vlasti. A za najveće albanske stranke učešće u vlasti Ulcinja, koji je politički, ekonomski i kulturni centar Albanaca u Crnoj Gori, predstavlja pitanje opstanka na političkoj sceni.

Dva mjeseca nakon izbora, svi su postali svjesni činjenice da je Đukanovićeva partija stožer buduće koalicije koja će upravljati ovom opštinom, te stranka koja će predložiti gradonačelnika. Ona takođe ima najširi koalicioni kapacitet, a objavila je samo da će pregovarati sa strankama sa kojima je u savezu na državnom i lokalnom nivou. A to znači, sa svima. Ipak, za sve u vlasti mjesta neće biti.

Iako albanske stranke imaju većinu (18 od ukupno 33 mandata u lokalnom parlamentu) od 4. februara nema nikakve najave da bi one mogle da naprave vladajući savez. Nema čak ni inicijative da one sjednu i pregovaraju, a što bi bio logičan korak onih koji su osvojili pojedinačno najviše mandata. Tako nešto se izbjegava u strahu da se ne bi slučajno zamjerili DPS-u, koji je u apsolutnom iznosu osvojio nešto

• **OD DOPRINOSA SVAKE PARTIJE PONAOSOB ĐUKANOVIĆEVOM REZULTATU, DPS ČE CIJENITI PODOBNOST PARTNERA ZA SASTAV BUDUĆE OPŠTINSKE VLASTI: Fatmir Đeka, Đerđ Camaj, Mehmed Zenka, Nazifa Cungu**

više glasova od Force, ali isti broj mandata, po osam. Još je čudnije ovakvo ponašanje ako se ima u vidu činjenica da je u kampanji bila naglašena „patriotska” retorika i pozivi sunarodnicima da se „glasa albanski”.

Potvrdilo se da je to bio samo mamac za lakovjerne, jer je nakon glasanja uslijedio muk. Tek sporadično čuju se apeli da se zbog „priprema za predstojeću turističku sezonu” formira vlast i usvoji budžet za ovu godinu!? Naime, iako je još u decembru trenutna vlast predložila usvajanje budžeta, to nije ni stavljeno na dnevni red. Uz obrazloženje da će to uraditi buduća vlast, donijeta je odluka o

privremenom finansiranju Opštine koja je na snazi je do 31. marta. Nakon toga, niko ne zna kako dalje. Posebno ne trenutna administracija gradonačelnika Cungua, koja je iz Podgorice instalirana u martu 2016. godine. Odbijanjem da joj se usvoji budžet, za koji je dobijena saglasnost Ministarstva finansija, odlazećem predsjedniku Opštine je praktično iskazano nepovjerenje.

Na ovaj način je zatvoren krug: neslavno je propao eksperiment čiji je pokrovitelj bio zamjenik predsjednika DPS-a **Duško Marković**, a koji je u opštinsku vlast okupio sve albanske stranke i DPS. Koaliciju od čak 27 od 33 odbornika, a koja redovno nije mogla da osigura ni kvorum za

održavanje sjednica.

Ovo gorko iskustvo je jedan od razloga što u DPS-u smatraju da više ne treba stvarati najširu koaliciju u Ulcinju, koja bi mogla da ima čak 30 odbornika (sa SD-om koji ima 3, i Bošnjačkom strankom sa jednim odbornikom). Jer, za sada je samo izvjesno da će u opoziciji ostati URA, koja je osvojila dva mandata, i Socijaldemokratska partija koja u lokalnom parlamentu ima jednog odbornika.

U tom kontekstu je razumljivo što je početkom ove sedmice održana konstitutivna sjednica novog saziva Skupštine opštine na kojoj su samo verifikovani mandati odbornicima. Izbor predsjednika tog doma, iako na dnevnom redu, odložen je. Biće to urađeno kada se dogovori sastav vladajuće koalicije - nakon predsjedničkih izbora.

Ono što je izvjesno jeste da Ulcinj više neće imati, kao do sada, četiri potpredsjednika Opštine, što je bio rekord u državi. Jer, nedavno usvojenim *Zakonom o lokalnoj samoupravi* određeno je da jedna opština može da ima najviše dva potpredsjednika.

Konstatujući da je na sceni surova trgovina funkcijama pod kišobranom predsjedničkih izbora, predsjednik Opštinskog odbora Građanskog pokreta URA **Omer Bajraktari** je ocijenio da se, što se

rada i funkcionisanja tiče, ulcinjska lokalna vlast nalazi u - dubokom snu.

On je rekao da već pet mjeseci zapošljeni u organima lokalne uprave nijesu primili plate, a nema ni budžeta za tekuću godinu, što će, kako je dodao, onemogućiti kvalitetne pripreme za turističku sezonu. „Takođe, nemamo ni program uređenja prostora, kao i druge odluke koje čekaju ‘bolje dane’“, dodao je Bajraktari.

Na sreću, život u Ulcinju konačno ide mnogo brže od političkih igara. Istina je da je iseljavanje mladih zabrinjavajuće visoko, ali se istovremeno realizuje (i najavljuje) niz investicija koje će izmijeniti sliku ove opštine. Tako se ubrzano završava rekonstrukcija hotela *Belvi* i izgradnja pratećih objekata u kompleksu *Holiday Village Montenegro*, na početku Velike plaže, koji će imati 257 soba, 4 bazena, 4 restorana, 4 bara i spa centra, sportske terene i avanturističke parkove za djecu.

Nakon ljeta u neposrednoj blizini tog hotela počće obnova hotela *Olimpik* i *Lido*, završiće se rekonstrukcija puta do Vladimirskih Kruta, odnosno do granice sa Albanijom, grade se vjetroelektrane na Možuri, a biće otvoren i tender za solarnu elektranu na Briskoj gori vrijedan oko 300 miliona eura. Već u maju biće oglašen javni poziv za zakup Ade, na kojem će se prijaviti najpoznatije kompanije u turizmu poput *Tomasa Kuka*. Tu je, svakako, i početak radova na izgradnji vodovodne i kanalizacione mreže, projekat koji je samo u prvoj fazi vrijedan oko 20 miliona eura.

Da se ne govori o desetinama drugih, manjih projekata koji, svi zajedno, doprinose podizanju plime u ulcinjskoj ekonomiji koju, kao i ogromne resurse ove opštine, dugogodišnja kratkovida i štetočinska politika, ipak, nije uspjela da pojede.

Mustafa CANKA

KAKO AGENCIJA ZA SPRJEČAVANJE KORUPCIJE BRANI KORUMPIRANE

Zvizni ga da ne zviždi

Nijesmo Patriciu Pobrić pitali da li je pročitala prošlonedjeljno saopštenje ASK-a u kome, pored ostalog, stoji: „Agencija je u dosadašnjem radu koristila sve nadležnosti koje joj stoje na raspolaganju kako bi adekvatno zaštitila zviždače...“. Htjeli smo, ali nam nije dao stid nakon saznanja da je Patricia konačno našla posao – van Podgorice

Da nijesu javili – ne bi smo znali: *Agencija za sprječavanje korupcije* (ASK), „kao institucija u čijoj je nadležnosti prevencija svih oblika korupcije“, pridružila se obilježavanju 24. marta, Međunarodnog dana zviždača. „Adekvatna zaštita zviždača od strane nadležnih institucija jedan je od glavnih preduslova za motivisanje potencijalnih zviždača da prijavljuju ugrožavanje javnog interesa koje upućuje na postojanje korupcije“, podučili su nas iz ASK, u saopštenju koje je – oće to tako da se namjesti – u ovašnjim medijima objavljeno između dvije informacije vezane za rad *Agencije* pod komandom **Sretena Radonjića**. Direktora ASK-a, nekadašnjeg policajca i porodičnog prijatelja premijera **Duška Markovića**.

Tako smo saznali da bivši premijer **Milo Đukanović** nije bio u konfliktu

interesa kada je potpisao rješenje kojim se državna koncesija dodjeljuje firmi njegovog sina **Blaža**. Pride, ASK nije pronašla ništa sporno ni u *kombinaciji* (slučaj *Prokletije*) u kojoj je Milo posao od državnog interesa povjerio bratu **Acu Đukanoviću** znajući – pisalo je u predatoj dokumentaciji - da je burazer, kao podugovarača u toj radosti, angažovao njegovu *Capital Invest*. Što, makar laicima, izgleda kao da je premijer Đukanović taj posao dao sam sebi.

Agencija, odnosno njen direktor, nijesu bili tog mišljenja. Nema tu konflikta interesa zaključili su, podsjećajući nas na nekadašnje pravne vratolomije njihovih prethodnika iz *Komisije za sprječavanje konflikta interesa*. I oni su svojevremeno zaključili kako Milo Đukanović „nije poštovao zakon ali ga nije prekršio“. **Slobodan Leković** zna kako.

Koji dan kasnije doznajemo i dodatni „detalj“: ASK je svojju

aboliciju Mila Đukanovića podnosiocu zahtjeva (NVO KOD – Konkretno, odgovorno, dostojanstveno) poslala u formi pisma/dopisa koje je potpisao direktor. Nije to, dakle, ni odluka ni rješenje na koje bi se mogla izreći žalba. Kao što predviđa Zakon o sprječavanju korupcije. Tako je pun smisao dobilo ono što je Radonjić, tada još kao kandidat za direktora ASK, izrekao navodeći vlastite preporuke za posao. „Dobar

„Prema zakonskoj definiciji, zviždač je svako fizičko i pravno lice koje ima opravdane razloge da sumnja u ugrožavanje javnog interesa koje upućuje na postojanje korupcije. Ovako široka definicija ima za cilj da motiviše pojedince i pravna lica da, ukoliko imaju opravdane razloge za sumnju da postoji ugrožavanje javnog interesa koje upućuje na postojanje korupcije, to i prijave“.

A onda i obavijestio – od 11

Mirjani Drašković, specijalisti za bezbjednost hrane životinjskog porijekla i tadašnjoj glavnoj veterinarskoj inspektorki.

„Skoro dvije decenije javno ukazujem na opasnosti od bolesti životinja virusnog porijekla koje mogu biti uzrok kancerogenih oboljenja kod stanovnika Crne Gore, posebno djece“, upozoravala je Draškovićeva obrazlažući zahtjev da joj se dodijeli status zviždača i

pruži odgovarajuća zaštita, pošto joj je „onemogućeno napredovanje zbog zviždačkih aktivnosti u prethodnom periodu“, a sada se planira raspoređivanje na niže radne rasporede“.

Sa druge strane, iz političko-poslovne *elite* okupljene oko uvozničkog lobija, stizale su primjedbe kako Draškovićeva bezrazložno uznemiruje javnost, promovise sebe i „minira turističku sezonu“. A opasnosti - nema. Iste su tvrdnje ponavljane,

praktično, iz godine u godinu iako ih je stvarnost žestoko demantovala. Tone i tone, uglavnom pilećeg, mesa vraćane su ili uništavane zbog prisustva salmonele, isteklog roka trajanja, nepropisnog čuvanja... Vlast je, ipak, uspijevala da od javnosti zataji zemlju porijekla i uvoznike neispravnog mesa, ribe i morskih plodova.

Odluka ASK-a bila je predvidiva. „Agencija za sprječavanje korupcije u ovom postupku nije utvrdila osnovanost zahtjeva za zaštitu zviždača“, stoji u Mišljenju koje je, pogodićete, potpisao direktor Radonjić. Jednako predvidljivo bilo je i saznanje da je Draškovićeva, nakon

•KOGA ČUVA:
Sreten Radonjić,
direktor ASK

sam poznavalac kriminalističkih disciplina, operativne taktike... Imam dobru saradnju sa državnim institucijama, znam kako sistem funkcioniše...”. Sada vidimo kako se „operativnim taktikama“ pokušava izbjeći odgovornost – i sopstvena i svih nadređenih u lancu DPS komandovanja.

Za očekivati je da od urgencije koju su **Srdan Perić** i **Budislav Minić**, u ime KOD-a, poslali premijeru Dušku Markoviću i ministru pravde **Zoranu Pažinu** neće biti velike koristi. Vratimo se, zato, Međunarodnom danu zviždača i načinu na koji ga je obilježila ASK.

Radonjić nas je prvo podučio:

zahtjeva za zaštitu zviždača ASK je prihvatila samo četiri. Šest je odbila, a jedan postupak još je u toku. Odbijeni zahtjevi „nису podnešeni u skladu sa zakonom ili u postupku nije utvrđeno postojanje uzročno-posljedične veze između nastale štete i podnijete prijave“, navodi se u saopštenju *Agencije*.

Ako vas Zakon, možda, i motiviše da prijavite nezakonite radnje iz svog okruženja (firme, javne ustanove...) tu je ASK da prijavljene zaštiti, a vama pokaže kako se takav postupak nikako ne isplati. Treba važne partijske uglednike vladajuće koalicije pustiti da krađu i kraduckaju na miru.

Krajem 2016. godine ASK je odbila da status zviždača dodijeli

prelaska veterinarske inspekcije u nadležnost Uprave za bezbjednost hrane pri Ministarstvu poljoprivrede, *ražalovana* na mjesto inspektora. Sa zadacima poput onog da duž magistralnog puta Podgorica – Bijelo Polje obilazi i sankcioniše prodavce domaćeg ajvara, džema i(li) sokova na razblaživanje...

Gotovo istovjetno mišljenje ASK je donijela i u slučaju **Patricije Pobrić**, nekadašnje menadžerke hotela *Ramada*, uz čiju pomoć smo saznali da čelnici SD-a, partije iz vladajuće koalicije, svoje privatne račune plaćaju novcem poreskih obveznika.

U slučaju *Ramada* nijesu ispunjeni uslovi za zaštitu zviždača, navedeno je u saopštenju sa potpisom direktora Radonjića. *Agencija* je, kažu, do tog zaključka došla „cijeneći kvalitet dostavljenih informacija i stepen ugrožavanja i nastalih posljedica” po onoga ko ih je objelodanio.

„Zakon precizno određuje da uslove za zaštitu zviždača ispunjava isključivo podnosilac prijave za ugrožavanje javnog interesa koje upućuje na postojanje korupcije, što u ovom postupku nije bio slučaj”, ustvrdio je Radonjić ne mareći za elementarne činjenice. Pride je, iako je od početka mandata insistirao na tajnosti sjednica Agencije i njenih

dokumenata, otvorio za javnost zapisnik sa sastanka službenika ASK-a i Patricije Pobrić i njene lične podatke iz zahtjeva za zaštitu zviždača učinio javnim.

Epilog: Patricia Pobrić je dobila otkaz sa radnog mjesta menadžera hotela *Ramada* nedugo nakon što je obznanila model poslovanja Socijaldemokrata **Ivana Brajovića**, koji su partijske sjedeljke plaćali novcem Direkcije za željeznicu. A Direkcija je bila u sklopu Ministarstva saobraćaja, a resorni ministar bio je predsjednik SD-a. Nakon višegodišnje, uzaludne, potrage za novim poslom Pobrićeva je bila prinuđena da, makar privremeno, radno mjesto pronađe van Podgorice. Sami zaključite koliko je takvom raspletu, uz odluku ASK-a, doprinijela i nedvosmislena osuda njenog postupka od strane tadašnjeg premijera Mila Đukanovića („Taj ko kaže da je to doprinos demokratiji priča budalaštine”).

Direktor Direkcije i funkcioner SD-a **Nebojša Obradović** pravosnažno je osuđen zbog zloupotrebe službenog položaja, na uslovnu kaznu. Vlada ga nije smijenila već je on podnio ostavku. Po svoj prilici, sada prima naknadu u visini nekadašnje plate koja pripada neraspoređenim državnim funkcionerima. Tužilaštvo se mjesecima unazad nije izjasnilo o

• **SAMA ZAŠTITILA SVOJ INTEGRITET: Patricija Pobrić**

Ako vas Zakon, možda, i motiviše da prijavite nezakonite radnje iz svog okruženja (firme, javne ustanove...) tu je ASK da prijavljene zaštiti, a vama pokaže kako se takav postupak nikako ne isplati. Treba važne partijske uglednike vladajuće koalicije pustiti da kradu i kraduckaju na miru

prijavi koju je **Mladen Bojanić** podnio protiv funkcionera SD-a i Direkcije za željeznicu, a za koje je sud utvrdio da su lažno svjedočili u postupku protiv Obradovića.

ASK je, ne postupajući, dozvolila da zastari prekršajni postupak protiv Socijaldemokrata zbog toga što su državnim novcem plaćali partijske skupove čime je, postojala je osnovana sumnja, kršen Zakon o finansiranju političkih partija.

„Nema sumnje da sam porodici i sebi napravila finansijsku štetu, ali sam zaštitila svoj integritet, i mogu slobodno da se pogledam u ogledalo“, objašnjavala je Patricia Pobrić u razgovoru za *Monitor*, koji mjesec pred odlazak iz Podgorice.

Bilo nas je stid da je pitamo da li je pročitala prošlonedjeljno saopštenje ASK-a u kome, podsjetimo se, stoji: „Adekvatna zaštita zviždača od strane nadležnih institucija jedan je od glavnih preduslova za motivisanje potencijalnih zviždača da prijavljuju ugrožavanje javnog interesa koje upućuje na postojanje korupcije“. I još: „Agencija je u dosadašnjem radu koristila sve nadležnosti koje joj stoje na raspolaganju kako bi adekvatno zaštitila zviždače...“.

Spavaju li mirno?

Zoran RADULOVIĆ

Pozitivna apokalipsa

Poslednje upozorenje

Piše: Milan POPOVIĆ

Pretnja nuklearne apokalipse predstavlja poslednje upozorenje u najmanje dva smisla ove reči. U smislu poslednjeg u nizu sličnih upozorenja tokom čovekove istorije, i u smislu upozorenja posle kojeg, ukoliko se na ovo ne pronađe neki valjan odnosno pozitivan odgovor, ne može biti više ničeg, ni nekog novog upozorenja, ni života, ni čoveka uopšte.

Budući da je reč o pretnji koja je najveća moguća, prvo i najvažnije pitanje je, koliko je danas u svetu uopšte raširena odnosno adekvatna svest o njoj? (Svest o pretnji uvek dođe na početku, tek nakon nje, dolazi odgovarajuća adaptacija odnosno kreativni odgovor).

Odgovor na ovo pitanje, na žalost, nije nimalo težak. U proseku gledano, svest o najvećoj pretnji daleko je od one koja je minimalno neophodna. Stvar stoji još gore, kada se pogleda konkretno, kao sastavni deo, u poslednjih trideset godina uspostavljene i nametnute, vladajuće unutrašnje ekonomsko-socijalne odnosno klasne bipolarizacije, te njoj odgovarajuće, podivljale međunarodne multipolarizacije, obe iznutra klasno, ideološki i politički integrisane lažnim, to jest „ekstremnim centrom“, kako ga je prvi identifikovao Tarik Ali.

Kada se ovako, konkretno pogleda, naime, jasno se uočava maligno pravilo po kojem je svest o nuklearnoj apokalipsi utoliko manja ukoliko je moć aktera veća. Šta nama вреди što je Bilten nuklearnih fizičara kao glas onih najsvesnijih i najsavesnijih, koji se svake godine javlja još od 1945. na samom početku 2018. jasno upozorio, da je u ovoj godini, samo „dva minuta do ponoći“ (još kada znamo da je u poslednje sedamdeset dve godine toliko malo do kraja sveta bilo samo još jednom, 1953), kada u Vašingtonu i Seulu na vlasti imamo dva ludaka (čije ludilo, opet, nije tek individualno, nego je sistemsko ludilo poznog kapitalizma).

Na odgovor na prvo pitanje direktno se

nadovezuje i ono staro ali uvek otvoreno, drugo pitanje, naime: šta da se radi? Apstraktan odgovor ni na ovo pitanje nije nimalo težak, prosto se sam nameće, ali je konkretan odgovor i ovde mnogo teži. Apstraktno govoreći, naime, dileme nema, nivo svesti kod najmoćnijih, hitno se mora podići, tek nakon toga može doći i do odgovarajuće evolucije i adaptacije sistema.

Konkretno, i za početak, odgovor na postavljeno pitanje upućuje na najmanje tri stvari. Prvo, na pouzdanije identifikovanje onih među najmoćnijima, koji o najvećoj pretnji imaju makar minimalnu neophodnu svest. U tom pogledu, međutim, stvar je prilično netransparentna i nestabilna. Tako su godišnji skupovi u Davosu i Minhenu, na kojima se okupljaju upravo ovakvi, najveći moćnici današnjeg sveta, 2017. emitovali par ohrabrujućih signala, ali su već u Davosu 2018. ovi u velikoj meri izostali. Drugo, nakon odgovarajuće identifikacije, mora se uspostaviti neki mnogo transparentniji, stabilniji i trajniji oblik stalne agende, debate i akcije, u pravcu izbegavanja katastrofe. I treće, kao uslov za sopstveno učešće u prvom i drugom, sama progresivna alternativa mora najpre i temeljito da reformiše samu sebe.

Svaka od tri navedene stvari, sama za sebe, predstavlja gigantski velik i težak zadatak. Možda u ovome mi ljudi nećemo uspeti. Možda će se pokazati da smo mi današnji ljudi poslednji ljudi ne u fukujamijanskom nego u bukvalnom smislu te reči. Ali, čak i ukoliko bi se pokazalo tako, dileme ne sme biti, obaveza je svakoga ko u sebi ima imalo ljudskosti, da se apokaliptičkom kapitalizmu do kraja i bez ostatka suprotstavi. Čak i kada se propada, naime, nije svejedno kako se to čini. Ako ne zbog nečeg drugog, a ono zbog nade da zapisi i tragovi o našim današnjim pa makar i izgubljenim bitkama, mogu da posluže kao seme za neke nove ljude i svetove.

HETA ASSET RESOLUTION

REAL ESTATE MONTENEGRO

PRODAJEMO ZEMLJIŠTE SA IZVAREDNIM TURISTIČKIM POTENCIJALOM UKUPNE POVRŠINE OKO 2,2 HA

BOGIŠIĆI, TIVAT

PRODAJEMO ZEMLJIŠTE SA IZVAREDNIM TURISTIČKIM POTENCIJALOM UKUPNE POVRŠINE OKO 16 HA

VELIKA PLAŽA, ULCINJ

+382(0) 67 00 77 55

www.heta.me
www.aaaplatform.com

HETA ASSET RESOLUTION

REAL ESTATE MONTENEGRO

STANOVI NA EKSKLUZIVNOJ LOKACIJI U BEČIĆIMA

NOVOIZGRAĐENI STANOVI NA SVETOM STEFANU

NOVOIZGRAĐENI STANOVI
U BUDVI, BEČIĆI

+382(0) 67 00 77 55

www.heta.me
www.aaaplatform.com

HIT NEDJELJE

„U Đukanoviću je oličen
kontinuitet crnogorske istorije“.

**Aleksandra Vuković,
poslanica DPS-a u
Skupštini Crne Gore**

Dragana Varagić

Glumica, pred
premijeru predstave
„Devedesete“:

- Sve što se dešavalo u vlasti, naravno, krojilo je živote ljudi gotovo u potpunosti, a narod se prilagođavao i tako preživljavao. S druge strane, taj način preživljavanja je bio i ostao znak propadanja. I to traje. Ta količina velikog kompromisa koji ljudi prave da bi preživeli duboko utiče na čoveka i razara u njemu to osnovno, humano biće.

(Blic)

Mario del Kurto

- Ili će doći do velike ekološke katastrofe ili do velike pobeđe ultraliberalne struje koja će stvoriti visoko tehnoložizovan svet sa gradovima sa jedne i većinom sirotinje po selima sa druge strane, ili će se ljudi osvestiti.

(Blic)

Marko Vidojković

Pisac:

- Kakve mi to tekovine uopšte možemo da gajimo u ovom užasnom društvu koje se posralo i po sebi i po mladima? Problem je u alternativni i to nije zato što su klinci retardirani nego zato što političke alternative nema nigde u svetu. Njima je potpuno normalno društvo u kome se sada nalaze, a ako im nije dobro - onda će da zapale. I to je potpuno legitimno, i treba da zapale, jebi ga.

(Noizz)

Bobo Jelčić

Zagrebački pozorišni i filmski reditelj:

- Nekad volim, a nekad ne volim vlastiti život, kako koji dan. Ne sastajem se uvijek s ljudima koje želim i volim... Sve to jako negativizira i frustrira. Zato činimo stvari koje inače ne bismo činili. Zato tijelo proizvodi grč.

(Globus)

Egon Savin

Reditelj:

- Politika... to je jedan užas. To je zaista jedna gomila laži, koje postaju nepodnošljive i toliko providne da vređaju ukus i zdrav razum.

(Danas)

Tonko Maroević

Pjesnik, esejista, prevodilac, autor monografija:

- Broj originalnih ideja na svijetu je ograničen, svijet, priroda i dragi bog su ekonomični, on reciklira, svijet se reciklira, ali mogu i nešto drugo reći, u nekim stvarima idemo na sve gore i gore, jednom se to zove inflacija, drugi put dekadansa, ili korupcija, u smislu da se materijal kviri...

(Jutarnji list)

Muhamed Hadžović

Sarajevski glumac, objašnjavajući da ne namjerava da napusti BiH:

- Volim ovaj grad i volim nas ovakve kakvi jesmo. Teško mi prihvatamo savjete drugih, uvijek smo najpametniji i definitivno smo najtvrdoglaviji. Ali i sam sam takav, zato ne bih da dajem savjete. Ako se nekomе odlazi, neka ide.

(Klix.ba)

Svetlana Slapšak

Dekanica ISH-a, fakulteta za postdiplomski studij humanistike u Ljubljani:

- Za osvetu za ravnopravnost u doba socijalizma i mirovnu saradnju žena protiv rata na području Jugoslavije, kapitalistička tranzicija je ozbiljno smanjila ženska prava i prisutnost žena u javnosti i kulturi. Posebno je u Srbiji zamenjivanje žena botoksiranim i plastičnim likovima koje ni Fellini nije mogao da zamisli u svojim filmskim bordelima bilo izrazito – sa ciljem ponižavanja žena, no slične akcije i uklanjanje žena izvedeni su u svim novim državama.

(Portal Novosti)

VOJKAN BORISAVLJEVIĆ

Kompozitor i dirigent:

- U rok muzici poslednje bitno što se desilo bila je grupa Queen, a kad je to bilo. Nismo mi jedini. Možda je to samo prolazni talas: trideset ili pedeset godina nije mnogo u istoriji muzike, ušli smo u donju fazu i zato se poseže za obradama starih stvari, najviše iz šezdesetih i sedamdesetih.

(Danas)

DUŠAN SPASOJEVIĆ

Docent Fakuleta političkih nauka u Beogradu:

- Imate čitav niz stranaka koje su u teškoj situaciji, ne samo zbog svojih slabosti, veći zbog pritiska režima i neravnopravnih uslova u kojima se takmiče. Što više vreme odmiče, Srpskoj naprednoj stanci će biti sve lakše da dobija izbore i bez izmišljanja lažne opozicije i sličnih podvala.

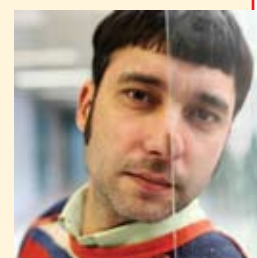

(RSE)

KREŠIMIR MIŠAK

Novinar, pisac, autor emisije „Na rubu znanosti“:

- Mi danas možemo putem tehnologije kazat: naš splet meridijana je matična ploča, mozak je procesor i tako dalje. Imamo grafičke kartice, imamo imput podataka. Kao što i internet ne postoji nigde nego na našem ekranu kada se pokaže, na sličan način funkcioniра i našа percepcija stvarnosti.

(Buka)

Paula Zore

Aktivistkinja feminističkog kolektiva fAKTIV:

- U Hrvatskoj se ne razumije, a dijelom i ne želi razumjeti nasilje nad ženama kao društveni problem koji se može riješiti samo dubokom društvenom promjenom.

(Portal Novosti)

KRALJICA

Plaćanja na rate

BEZ KAMATE SVUDA U SVIJETU!

**HIPOTEKARNA
BANKA**

Vama posvećena

UKUPNI TROŠKOVI ZA KORIŠĆENJE KARTICE:
mjesečna naknada 0,50 €

NAKNADA ZA KUPOVINU NA RATE:

- ✓ Na 6 mjesečnih rata za iznose **do 300 €**
Naknada za transakcije do 300 € je 2,00 € fiksno po rati
- ✓ Na 12 mjesečnih rata za iznose **preko 300 €**
Naknada za transakcije veće od 300 € je 3,00 € fiksno po rati

19905 www.hb.co.me

Dionice Facebooka u padu, da li je vrijeme za kupovinu

Vrijednost dionica Facebooka već desetak dana pada bez prestanka, a zadnja cijena CFD-a na dionicu FB-a u petak navečer na platformama *Admiral Marketa* iznosila je 159,99 dolara. To znači da je od sredine marta pala približno 13 posto.

Razlog pada je skandal s curenjem privatnih podataka više od 50 milijuna korisnika ove društvene mreže. Britanska tvrtka *Cambridge Analytica* je prikupljala informacije o ponašanju Facebookovih korisnika pred američke predsjedničke izbore i podatke koristila u marketinškim aktivnostima u sklopu Trumpove kampanje. *Cambridge Analytica* je pratila što su lajkali, klikali, komentirali odrasli Amerikanci, podatke obradila i kategorizirala te svakom korisniku plasirala oglas za koji je procijenila da će izazvati najemotivniju reakciju protiv **Hillary Clinton** ili u korist **Donalda Trumpa**; pišu analitičari *Admiral Marketa*.

Nakon što se nedavno u medijima počelo pisati o skandalu, **Mark Zuckerberg**, glavni dioničar i CEO Facebooka, danima je odbijao komentirati slučaj. No zbog sve većeg pritiska javnosti javno se ispričao te rekao da će rado svjedočiti pred Kongresom o cijelom slučaju, ako bude potrebno. Naime, još od Trumpovog dolaska na vlast vodi se istraga o uplitanju Rusije u predizborno kampanju.

Zbog cijelog skandala nastao je pokret u sklopu kojeg korisnici najpopularnije društvene mreže na svijetu brišu profile. Čak je i **Elon Musk** (izvršni direktor kompanija *SpaceX* i *Tesla*) obrisao svoj profil i stranicu svoje kompanije. Investitori na burzi se očito boje da će doći do ozbiljnijeg pada korisnika na Facebooku, što može dovesti do pada prihoda i dobiti kompanije. Zbog toga masovno prodaju dionice i ruše im cijenu.

Analitičari *Admiral Marketa* smatraju da investitori pretjeruju s reakcijom na spomenutu situaciju. Naime, Facebook trenutno ima više od 2,2 milijarde korisnika i da bi došlo do značajnije štete za poslovanje kompanije stotine milijuna korisnika bi morale prestati koristiti ovu mrežu, a to nije realno očekivati.

Kada je u pitanju pad cijene dionice, vjerojatno se radi o tipičnoj pretjeranoj reakciji kakve se na burzi događaju često. Nakon takvih neplaniranih padova, cijena se najčešće relativno brzo oporavi i dalje kreće u skladu s općim sentimentom na burzi. Primjeri sličnih situacija iz prošlosti:

Dionica *Apple* za vrijeme skandala s utajom poreza:

Europska komisija je 2016. godine zaključila da je pružanje velikih poreznih olakšica *Appleu* od strane Irske protivno EU zakonodavstvu te prisilila američku kompaniju da u irski proračun uplati dodatnih 13 milijardi eura. Za vrijeme diskusije o toj odluci, cijena dionice *Apple* pala je približno 10 %. No, iako se radi o golemom iznosu, *Apple* je nastavio s iznimno profitabilnim poslovanjem na temelju čega je dionica nastavila rasti. Danas se cijena dionice *Apple* nalazi približno 60 % iznad razine na kojoj je bila za vrijeme skandala, što znači da je ulaganje u tu dionicu za vrijeme pada bila iznimno unosna odluka.

Dionica *Volkswagena* za vrijeme skandala s ispušnim plinovima:

Nakon što je 2015. otkriveno da je *Volkswagen* manipulirao softverom za praćenje i kontrolu ispušnih plinova, cijena dionice je pala sa 160 eura po komadu na 96 eura (pad od 40 %). Iako je kompanija morala platiti kazne u vrijednosti nekoliko milijardi dolara, to nije značajnije ugrozilo poslovanje kompanije. Danas se cijena dionice nalazi na 156 eura.

Dionica *British Petroleum* za vrijeme naftne havarije u Meksičkom zaljevu:

Nakon eksplozije na naftnoj platformi u vlasništvu BP-a i jedne od najvećih ekoloških katastrofa u posljednjim desetljećima koja se dogodila 2010. godine, cijena dionice naftne kompanije je pala čak 55 % (sa 657 dolara na 296 po komadu). Kompanija je morala platiti kaznu od 20,8 milijardi dolara, no nije zbog toga propala. Već sljedeće godine cijena je dosegla 500 dolara i nastavila se kretati u skladu s općom situacijom na naftnom tržištu.

Svi navedeni slučajevi ukazuju na to da strategija ulaganja u financijske instrumente kojima cijena pretjerano padne zbog neplaniranih problema u poslovanju može biti iznimno profitabilna. Ako se ne radi o velikim problemima koji mogu dovesti do bankrota kompanije, često dođe do relativno brzog oporavka cijene, koje investitori na financijskim tržištima koriste za povećanje potencijalnog prinosa pri ulaganju.

Index.hr

Praksa ukazuje na to da strategija ulaganja u financijske instrumente kojima cijena pretjerano padne zbog neplaniranih problema u poslovanju može biti iznimno profitabilna

Put u propast

Dvije i po decenije zgrada zadružnog doma u Lubnicama prepuštena je propadanju, svjedočeći istovremeno o davnim srećnim vremenima i teškom nemaru i neodgovornosti koji su potom uslijedili. Ovaj objekat takođe pokazuje da je nekadašnje društveno bogatstvo nemilice uništavano, dok su lokalnom stanovništvu nuđena samo lažna obećanja

Pod krovom zadružnog doma u Lubnicama nekada su se nalazili otkupna stanica, prodavnica, kafana, pošta i ambulanta. Urušavajući se malo po malo, danas predstavlja tek ruinu i ruglo nekadašnjeg mjesnog centra, koji je, kao maleni grad, u vrijeme bivše Jugoslavije vrvio od života.

U zadružnom domu, koji je u svakom pogledu bio i nosilac razvoja takozvane Gornjoselske župe, koju čine sela Lubnice, Pračevac, Bastahe, Glavaca, Kurikuće i Vuča, radilo je u jednom periodu i do dvadeset radnika.

Danas, kažu, i ne znaju ko je pravi vlasnik. Priča se da je to jedan od lokalnih tajkuna iz Berana. U svakom slučaju, krajnje je vrijeme za sanaciju oronulog objekta.

„Lubničani su svojevremeno uz velike napore i pomoć 'šire društvene zajednice' izgradili ovaj objekat. Kasnije je u zadružnom domu, pored ostalih sadržaja, vršen otkup ljekobilja i poljoprivrednih proizvoda, što je lokalnom stanovništvu donosilo znatan dohodak. Tako je cijeli kraj bio vezan za ovaj objekat. Početkom devedesetih godina prošlog vijeka zadružni dom je zatvoren, da bi sniježne padavine 2011. godine potpuno urušile krov zgrade“, prisjeća

se predsjednik Mjesne zajednice Lubnice **Miloš Raković**.

On kaže da je neko ranije kupio zadružni dom za male pare i nakon toga ga prepustio propadanju.

„Ruiniрана zgrada u centru Lubnica ne može služiti na čast onima koji su je osudili na propast. To je nedopustivo i bio bi red da se izvrši sanacija ili da se zgrada ustupi nekome ko će je ponovo staviti u funkciju“, kaže predsjednik ove mjesne zajednice.

Raković napominje da izled ovog objekata svjedoči kako je nekadašnje društveno bogatstvo nemilice uništavano, dok su lokalnom stanovništvu nuđena lažna obećanja. „Umjesto da u zgradi seoskog doma danas imamo prerađivačke kapacitete i otkupni centar, ona predstavlja ruglo i opasnost. Očigledno da je neko smišljeno krenuo da uništi i selo i poljoprivredu, ali i naše tradicionalne vrijednosti. Ako se takvim nastojanjima ne stane na kraj, sigurno da nam se ne piše dobro. Tražimo od nadležnih da shvate da sadašnji izgled ovog objekta, koji je pretvoren u zmijarnik, predstavlja društvenu sramotu“.

Iz lokalne vlasti u Beranama navode da je privatizacija u posljednjih dvadesetak godina, po konceptu kojeg je sprovodila

Vlada, nanijela neprocjenjivu štetu svim razvojnim granama, pa i poljoprivredi.

„Poljoprivredne zadruge bile su mali giganti u skoro svim mjesnim centrima. Preko njih se odvijao život. Trgovalo se, stvarao se dohodak. Lokalno stanovništvo je u njima nalazilo zaposlenje. Dolaskom takozvanih biznismena koji su preko noći za male pare pokupovali nešto što su brojne generacije decenijama stvarale, zadruge su izbrisane iz registra živih, dok je zadružna imovina devastirana. Nekadašnje društveno bogatstvo namjerno je uništeno da bi privilegovani pojedinci izvukli dobit. Sve to ukazuje da se u upravljačkim strukturama nalazila jedna neozbiljna družina koja je, uništavanjem zadruga, zadala udarac našim selima, suočenim sa sve prisutnijom migracijom stanovništva“, naglašavaju u beranskoj lokalnoj upravi.

Iz resornog Sekretarijata za poljoprivredu tvrde da je poljoprivredna zadruga u Lubnicama, kao i ostale u beranskim mjesnim centrima, namjerno ugašena kako bi se, po unaprijed pripremljenom konceptu, uništilo selo i poljoprivreda.

„Aktuelna crnogorska vlast je imala namjeru da od seljaka napravi siromaha, koga će kasnije lako kupovati uoči svih izbora. Tako su danas u našim selima uzorna gazdinstva postala rijetkost. Ta ista vlast je za početak ugasila poljoprivredne zadruge koje su davale mogućnost individualnim proizvođačima da na lak način plasiraju svoje tržne viškove. Za sve to vrijeme zadružni domovi su se pretvarali u ruine i to naočigled onih koji se hvala kako se iz agrobudžeta izdvajaju ogromna sredstva za pospješivanje poljoprivredne proizvodnje. Time je jednim nedomaćinskim odnosom državnih vlasti uništeno nešto što je moglo da predstavlja realnu razvojnu šansu“, smatraju predstavnici beranske lokalne uprave.

Miloš Raković, predsjednik Mjesne zajednice Lubnice: „Umjesto da u zgradi seoskog doma danas imamo prerađivačke kapacitete i otkupni centar, ona predstavlja ruglo i opasnost. Očigledno, neko je smišljeno krenuo da uništi i selo i poljoprivredu, ali i naše tradicionalne vrijednosti. Ako se takvim nastojanjima ne stane na kraj, sigurno nam se ne piše dobro“

Da su taj proces uništavanja sela pratila izrazito negativna migraciona kretanja, može se lijepo vidjeti upravo na primjeru Lubnica.

Na prostoru Gornjoslelske župe 1948. godine živjelo je 1800 stanovnika, da bi taj broj 2003. godine bio sveden na nešto više od 600. Danas je taj broj znatno manji. Samanjenje stanovništva u srednjem slivu rijeke Bistrice prouzrokovalo je i smanjenje poljoprivredne proizvodnje i desetkovanje stočnog fonda. Broj onih koji se bave tradicionalnim djelatnostima sveden je na minimum.

Osnovnu školu u Lubnicama ove godine pohađa svega četrdesetak učenika. Nekad ih je bilo do četiri stotine. Mještani su saglasni da je slaba infrastruktura, neadekvatno održavanje saobraćajnica u zimskom

periodu, nedostatak radnih mjesta i nebriga društva u cjelini uzrokovala drastičan odliv stanovništva s ovog područja.

„Gornja sela su nekad bila puna naroda. Mjesni centar u Lubnicama je živio kao pravi mali grad. Imali smo jaka pojedinačna gazdinstva, sa čuvenim stočarima koji su na širim prostorima isticani kao primjeri uspješnosti. Autobus na relaciji Berane – Lubnice saobraćao je četiri puta u toku dana. Danas su naša sela mrtva. Ljudi su se, u potrazi za boljim životom, odselili u neke srećnije krajeve. Zato u školskim klupama imamo tako mali broj učenika. Opravdan je strah da će na ovom području ubrzo zagospodariti bijela kuga“, strahuju mještani Lubnica.

U nekada moćni i veliki mjesni centar danas medicinska sestra dolazi

samo dva puta mjesečno, dok se pošta rijetko otvara. U selu Kurikuće škola je zatvorena, iako je 1976. godine brojala 40 učenika.

Mještani naglašavaju da se više mlijeka proda u seoskoj prodavnici nego što se pomuže na području cjelokupnih Gornjih sela.

Pa ipak, stanovnici Lubnica se nadaju da će nakon izgradnje puta od Berane-Kolašin ljudi početi da se vraćaju i da podbjelasički kraj može zauzeti posebno mjesto na turističkoj mapi.

Valjalo bi podsjetiti da je to onaj bjelasički kraj gdje je *Hydroenergija Montenegro* dobila koncesije za gradnju hidroelektrana i iz kojih već izvlače milione eura. Od svega toga lokalno stanovništvo imalo je malo koristi. Elektrane su donijele i određene štete zbog uništavanja ribljeg fonda i remećenja prirodnih tokova rijeka.

Pogled na seoski zadržni dom u Lubnicama dovoljan je da se shvati ko ima koristi a ko štete od prirodnih i drugih resursa kojima sada gazduju poznati ili nepoznati tajkuni. To bi se moglo zvati napredno propadanje.

Tufik SOFTIĆ

MILENA MIJOVIĆ, KANDIDATKINJA ZA
DIREKTORICU VRTIĆA ĐINA VRBICA

GOV.ME / B.

Ministar prosvjete Damir Šehović je sredinom prošle godine postavio na mjesto direktora JPU „Đina Vrbica“ u Podgorici svog partijskog kolegu Vuka Stanišića. Kandidatkinja za direktora Milena Mijović, koja je do izbora Stanišića bila pomoćnica direktora, tvrdi da je oštećena jer ima bolje reference od imenovanog direktora kao i podršku roditelja i zaposlenih. Mijović je tužila državu zbog diskriminacije po osnovu političkog opredjeljenja.

MONITOR: *Vi ste prva osoba u Crnoj Gori koja je tužila državu zbog političkog opredjeljenja, odnosno neopredjeljenja. I dobili ste. Da li ste se nadali takvom epilogu?*

MIJOVIĆ: Nijesam iznenađena odlukom suda koja je donesena u moju korist, a dokazuje da je nada mnom izvršena direktna politička diskriminacija od strane ministra prosvjete Damira Šehovića i onemogućeno mi napredovanje na

Ostavka ili smjena ministra prosvjete

Nijesam iznenađena odlukom suda koja je donesena u moju korist, a dokazuje da je nada mnom izvršena direktna politička diskriminacija od strane ministra prosvjete Damira Šehovića i onemogućeno mi napredovanje na poslu zbog političkog neopredjeljenja

poslu zbog političkog opredjeljenja, odnosno neopredjeljenja.

S druge strane izražavam potpunu podršku institucijama sistema da ovakvim slučajevima dokazuju

nezavisnost i integritet, te jačanje institucija u pravcu vladavine prava. U svjetlu pristupa zajednici evropskih naroda, najveći kapital upravo leži u ljudima, koji čine institucije sistema.

Nikad ne treba zanemariti da u tim institucijama ima puno časni i poštenih ljudi koji odgovorno rade svoj posao.

U ovakvom političkom ambijentu i ovakvom političkom trenutku sudija Nina Radunović je donijela izuzetno hrabru odluku, čime je započela jedan neophodan proces departizacije i profesionalizacije institucija u Crnoj Gori. Takođe, imala je dovoljno ličnog i profesionalnog integriteta da ovaj slučaj okonča na ovaj način.

Cijeli proces pratila je predstavnica Ombudsmana Dina Knežević, kao i mediji koji su izveštavali o mom suđenju ali i ovom problemu uopšte, čime su doprinijeli aktualizaciji teme o kojoj svi sve znaju i svima je jasno, ali nema sudskih presuda. Takođe, proces su pratili i drugi advokati, jer za diskriminaciju po političkoj osnovi ne postoji sudska praksa u Crnoj Gori, a ni šire. Delegacija EU u Crnoj Gori je takođe pratila slučaj.

Nadam se da će moj primjer dati snagu i drugim zaposlenima i građanima da prijave političku diskriminaciju pri zapošljavanju, pa bilo od koje partije ili ličnosti da dolazi, i time da se bore za svoja prava i principe i ne pristaju na ucjene.

MONITOR: *Tražili ste i da se poništi odluka ministra Damira Šehovića o izboru njegovog partijskog kolege Vuka Stanišića za direktora JPU Đina Vrbica. Očekujete li da će se i to desiti?*

MIJOVIĆ: Očekujem da će ministar prosvjete, poslije ovakve presude podnijeti ostavku, kako iz moralnih tako i iz profesionalnih razloga. Ukoliko se to ne desi, jer je takav čin rijetkost na našoj političkoj sceni, pozivam premijera

Ministar troši naš novac na privatne advokate

MIJOVIĆ: Ministarstvo prosvjete je na glavnom ročištu dalo punomoćje advokatu Nikoli Martinoviću, iako državu po sili zakona zastupa Zaštitnik imovinsko pravnih interesa. Tim potezom je ministar stavio do znanja javnosti da je u redu trošiti državni novac na privatne advokate. Poslije zahtjeva o slobodnom pristupu informacijama podnijetog Ministarstvu prosvjete, da mi stavi na uvid akt kojim je Martinović imenovan, dobila sam rješenje da takav akt ne postoji. Na narednom ročištu advokat Martinović se nije pojavio. Šta je bio razlog ovakvog odnosa jednog državnog organa prema sudu i šta je trebalo biti postignuto, ja to ne znam.

da razriješi ministra, koji ne samo što je vršio političku diskriminaciju prema meni, nego je počinio i krivično djelo nudeći poslove za koje on nije nadležan i za koje postoji propisana zakonska norma, što je posao i za državno tužilaštvo. Smatram i duboko vjerujem da će pravda biti zadovoljena, a država pokazati spremnost da se obračuna sa najvećim kancerom našeg školstva, a to je političko zapošljavanje.

S druge strane, ministar je ove sedmice dao još jednu izjavu kojom je dodatno unizio crnogorsko školstvo, a to je da je „obrazovanje kad zaboravimo sve ono što smo učili u školi”. Čemu nam onda služe škole i kompletan vaspitno-obrazovni sistem? Nakon afere oko reforme, nedostatnosti cijelog seta zakonskih rješenja, afere oko prijema na Policijsku akademiju, slučaja koji se desio u Beranama, i brojnih drugih afera vezanih za resor kojim rukovodi, časnio bi bilo da ministar prosvjete podnese ostavku.

To je jedini suštinski epilog koji bi trebalo da proistekne iz svega gore navedenog. Sve ostalo je odugovlačenje procesa, kozmetičke promjene, raspisivanje novog konkursa i sl. Poenta moje odluke

da tužim državu nije dobijanje mjesta direktora, već dokazivanje principijelnosti i građanska neposlušnost na ucjene bilo koje vrste. Takođe se nadam da će ova moja borba predstavljati makar mali korak naprijed u pravcu profesionalizacije i podizanja nivoa stručnosti i kompetentnosti u svim obrazovnim institucijama, a prije svega u rukovodećim institucijama – Ministarstvo prosvjete, Zavod za školstvo, Centar za stručno obrazovanje...

MONITOR: *Kako tumačite to što je zamjenik zaštitnika imovinsko pravnih odnosa države Risto Femić na suđenju potvrdio da Vam je ministar Šehović nudio da budete pomoćnica direktora vrtića ili da izaberete bilo koje mjesto u Ministarstvu prosvjete, iako je, kao što ste više puta rekli, to nezakonito?*

MIJOVIĆ: Zaštitnik imovinsko pravnih odnosa je potvrdio moje navode iz svjedočenja i iznio istinu. To je ono na šta sam ja od samog početka ukazivala. Ja sam dokazala i javnosti i sudu da ministar prosvjete vaspitno-obrazovni sistem posmatra kao politički plijen, a mjesta u prosvjeti kao pogodno tlo za političku trgovinu. Ja ne pristajem da profesiju kojom se bavim svedem na „pijačno pogađanje” ma o kom radnom mjestu se radilo.

Takav njegov postupak predstavlja krivično djelo, ali, ipak, ostavimo institucijama da odrade svako svoj posao.

MONITOR: *Na sudu ste izjavili da Vam je jasno predloženo da*

Nadam se da će moj slučaj dati snagu i drugim zaposlenima i građanima da prijave političku diskriminaciju pri zapošljavanju, pa bilo od koje partije ili ličnosti da dolazi, i time da se bore za svoja prava i principe i ne pristaju na ucjene

ukoliko želite da budete direktor morate biti član DPS-a ili SD-a. Očekujete li da će nakon ove presude nadležni biti makar malo oprezniji u strahu da se ponovo ne opeku kao u Vašem slučaju?

MIJOVIĆ: Smatram da će biti oprezniji, ali nemam iluziju da ovakve pojave mogu da nestanu preko noći. Našoj javnosti prvo treba podići nivo svijesti o tome šta znači „voljeti i poštovati svoju zemlju“, šta znači „državni neprijatelj“ (a to nису službenici koji na sudu traže svoja prava, već oni koji su ta prava kršili), koja su njihova prava i obaveze iz radnih odnosa, i naravno, imperativ je da moraju ispraviti kičmu. U tom kontekstu, ja sam zaista sebe uvijek doživljavala i osjećala kao iskrenog patriotu i ubjeđena sam da sam ovim sudskim postupkom dala doprinos demokratizaciji crnogorskog društva!

Na kraju, ne postoji ta satisfakcija sa kojom bih ja bila zadovoljna da moram da živim znajući da sam pristala na nešto što se kosi sa mojim moralnim, ljudskim i profesionalnim načelima.

Predrag NIKOLIĆ

Navijači kao huligani

Hrvatski mediji javili su da je, poslije nereda u Zagrebu i uzvika „Ovo je Srbija“, privedeno 57 navijača Budućnosti od kojih je 12 završilo pred Prekršajnim sudom. Varvari tvrde da su događaji na i oko trga u Zagrebu medijski isfabrikovani. Jedno je sigurno – vijest o tom događaju obišla je region

vo je Srbija“, odjekivalo je prošle nedjelje na glavnom zagrebačkom trgu, uz lomljenje izloga i flaša. To tvrde hrvatski mediji, opisujući neredе koje su izazvali navijači iz Podgorice, poznati pod imenom *Varvari*, uoči utakmice košarkaša *Budućnosti* i *Cedevite*.

Varvari, opet, tvrde da su događaji na trgu i oko trga u Zagrebu „klasičan proizvod medijske fabrikacije i zlonamjernog portretisanja navijačke akcije kao nacionalističkog pira“.

Jedno je, ipak, sigurno – vijest o tom događaju obišla je region.

Hrvatski portal *24sata.hr* objavio je da je privedeno 57 osoba od kojih je 12 završilo pred Prekršajnim sudom i da su deset državljanima Crne Gore, a dvojica Srbije. Protiv ostalih 45 osoba izdat je prekršajni nalog zbog kršenja Zakona o sprječavanju nereda na sportskim takmičenjima i Zakona o prekršajima protiv javnog reda i mira, to jest zbog podsticanja na mržnju pjesmama, tuče i alkoholisanja. Hrvatska policija je saopštila da im je zabranjen ulaz u tu zemlju u sljedeće tri godine.

Hrvatski mediji su prenijeli da je gradom odjekivalo i *Ubij ustaše*. Policija je upotrijebila sredstva prisile i bacila suzavac na navijače. Tokom nereda zapaljen je i kombi crnogorske registracije.

Neki očevici tvrde da *Varvari* nisu lupali izloge i okolne kafiće, već da su samo stradali kontejneri i staklene flaše.

No Index.hr, pozivajući se na izvore sa lica mjesta, piše da su navijači *Budućnosti* porazbijali nekoliko kafića na putu do Trga Jelačića i tamo „ludovali i pjevali“ dok nije došla policija.

Oglasili su se i *Varvari*. Objavili su i video snimak uz napomenu: „Pjesma *Varvara* kroz Zagreb, posvećena isključivo našoj *Budućnosti* i Podgorici.“

U saopštenju ističu da su ih isprovocirali neki građani Zagreba.

„Zapanjeni reakcijom javnosti na lažno izvještavanje neozbiljnih portala, i horsko prihvatanje neprovjerenih informacija od strane crnogorskih medija, navijačka grupa *Varvari* saopštava da su događaji na i oko centralnog trga

Martovski performansi

Koliko je nasilje navijača uzelo maha svjedoči i ovih nekoliko njihovih *performansi* koje su izveli tokom marta.

Grupa srpskih navijača uz pomoć Grka i Rumuna upala je u ponedjeljak večer na fudbalsku utakmicu između Kosova i Madagaskara, koja je igrana u Parizu, i prekinula nakratko meč. Srpski navijači na tribinama su raširili transparent „UEFA podržava terorizam“, a kasnije su poslali poruku sa Trokadera „Nema predaje. Kosovo je Srbija“.

Srpski navijači su 23. marta blokirali Nemanjinu ulicu u Beogradu protestujući zbog rukometne utakmice Srbija – Kosovo. Vlada Srbije je zabranila odigravanje meča. Navijači su istakli i transparente: „Zabranite savezima da se takmiče sa nepostojećom državom“ i „Naša i vaša je bruka i sramota da lažna država igra u Srbiji“.

U Amsterdamu je prije nekoliko dana grupa engleskih navijača, čiji se huligani izdvajaju u navijačkom svijetu, sačekala brodić koji je prevozio turiste, uglavnom starije gospođe, a onda su ih ispolivali alkoholom.

Devetnaestog marta došlo je do nereda i incidenata sa policijom u Novom Sadu, u neposrednoj blizini stadiona FK Vojvodine, a potom i na stadionu za vrijeme meča Zemun - Vojvodina.

Istog dana navijači *Olimpika* iz Marseja napravili su potpuni haos u Španiji uoči utakmice sa *Atletik Bilbaom*.

Jedanaestog marta došlo je u Beogradu do velike tuče navijača Zvezde i Partizana. Letjele su baklje na obje strane.

Grčka vlada odlučila je dvanaestog marta da prekine fudbalsko prvenstvo na neodređeno vrijeme nakon skandala u Solunu, kada je sudija morao da prekine utakmicu zbog upada na teren nezadovoljnog Savisa zbog poništenog gola PAOK-u.

Navijači *Pari Sen Žermena* napravili su veliku bakljadu 6. marta u Parizu na startu drugog poluvremena sa *Real Madridom*. Upaljeno je najmanje 50 baklji. Mediji prenose da tako nešto nije viđeno na mečevima Lige šampiona.

• **NASILJE NAVIJAČA SVE UČESTALIJE:**
Navijači *Budućnosti* uhapšeni u Zagrebu

u Zagrebu klasičan proizvod medijske fabrikacije i zlonamjernog portretisanja navijačke akcije kao nacionalističkog pira“, navode u saopštenju.

Oni tvrde da je njihova „pjesma posvećena isključivo slavi Podgorice i *Budućnosti* dočekanima povcima - „Zakolji četnika, hapsi Srbe“ na što smo i mi odgovorili adekvatno“.

Ministar sporta Crne Gore **Nikola Janović** apelovao je, povodom incidenta u Zagrebu, na navijače i sve one koji idu da bodre crnogorske klubove i reprezentaciju van Crne Gore da se ponašaju uzorno.

„Kao što sportisti moraju da

vode računa o ponašanju, tako moraju i oni koji idu da navijaju za naše selekcije“, kazao je ministar Janović.

Poznato je da se širom svijeta navijači sportskih klubova često ponašaju nasilnički. Stručnjaci upozoravaju da živimo u vremenu u kojem fenomen nasilja postaje simbol društva, dobija ritualni značaj i, na neki način, postaje sastavni dio životne filozofije, prije svega, mladih ljudi. Posebno kad se radi o nasilju koje se dešava u sportu i oko sporta. Oni kažu - ako postoji jedan određeni oblik nasilja, koji se obično povezuje sa sportom i navijačima, to je huliganstvo.

Istraživanja pokazuju da je eskalacija nasilja u sportu u porastu u posljednjoj deceniji i da svi subjekti nasilja u jednom trenutku mogu biti akteri, a u drugom žrtve nasilja.

Još je ljubiteljima fudbala u svježem sjećanju utakmica Crna Gora - Rusija (kvalifikacije za Evropsko prvenstvo), igrana 27. marta 2015. godine, koja je, kako su je prokomentarisali crnogorski sportski novinari, označila kraj fudbala kao civilizovanog sporta u Crnoj Gori u dogledno vrijeme. Sve je počelo u 10. sekundi utakmice, kada je golman Rusije pogođen bakljom pravo u glavu. Njemački sudija poslao je igrače oba tima u svlačionicu i odsvirao kraj utakmice u 67. minutu, nakon sveopšteg haosa koji je puna dva sata vladao na tribinama stadiona u Podgorici.

U svijetu je problem ovakvih tamnih strana sporta odavno u žiži interesovanja javnosti i stručnjaka. Radi se o huliganizmu i drugim oblicima nasilja koji skoro legitimno egzistiraju u sportskim sredinama. Pa, i u našoj. Naš poseban problem je što čitavim društvom dominira nasilnički duh.

Veseljko KOPRIVICA

Žučna rasprava oko *Istanbulske konvencije* počela je i nastavila se oko pitanja da li *Konvencija* promovira „rodnu ideologiju“ i što je to „rodna ideologija“. HDZ-ova Vlada je u četvrtak, 22. ožujka, jednoglasno usvojila „Zakon o potvrđivanju Istanbulske konvencije“ i poslala ga u Sabor zajedno s *Interpretativnom izjavom* u kojoj stoji da *Konvencija* ne sadrži ništa što bi se kosilo s pravnim poredkom RH, da ne mijenja definiciju braka i, najvažnije, da ne uvodi rodnu ideologiju.

Kako je među najzagriženijim protivnicima ratifikacije *Konvencije* dominantni dio hijerarhije Katoličke crkve u Hrvatskoj, koja, inače, tradicionalno podržava HDZ, ova rasprava pretvorila se u prvorazredni politički sukob koji tjednima dominira vijestima, istisnuvši Agrokore, prijemore sa Slovenijom, Izvještaje o obilježjima nedemokratskih režima, Argumenti protivnika ratifikacije postaju sve iracionalniji. U listopadu 2017. Biskupska konferencija izdaje pitijsko priopćenje u kojem kaže da se „Crkva zalaže za slobodu pojedinca i naroda i ne prihvaća nikakvu kolonizaciju koja bi zadirala u antropologiju na kojoj stvaramo svoj identitet. Pozivamo sve javne djelatnike da ne podlegnu zavodljivim, nejasnim i upitnim ponudama po kojima se ponekad izglasavaju zakoni.“ Mnogo je jasnije od ove „nejasne i upitne“ izjave Biskupske konferencije o *Istanbulskoj konvenciji* govorio Matko Marušić, profesor Medicinskog fakulteta u Splitu: „Štulhofer i Jokić doći će u naše hrvatske škole i učiti djecu da mogu izabrati spol, ukinut će zamjenice ‘on’ i ‘ona’, presvlačiti će curice u dečke, policija će uzaptiti svećenike ako odbiju vjenčati dva muškarca, a rulja nastranih, prikrivenih komunista oskrnavit će i spaliti crkve.“ U *Glasi Koncila* izašlom poslije Vladinog usvajanja *Konvencije*, glavni urednik Ivan Miklenić, pod naslovom „Treba li uništiti hrvatski narod“ zastupa stavove koji nisu daleko od tvrdnji profesora Marušića, a sisački biskup Vlado Košić poziva na ulične

Hrvatska između Konvencije i teokracije

Piše: Zoran Pusić

Nije u pitanju „samo“ veća sigurnost žena od nasilja. U pitanju je budućnost Hrvatske koja je ozbiljno ugrožena od onih koji mržnju i netrpeljivost nameću kao domoljublje

demonstracije da se „ne dozvoli da nam sinovi i kćeri budu „ono“, a roditelji postanu brojevi 1 i 2“.

Za protivnike ratifikacije *Konvencije* izneseni primjeri čine suštinu „rodne ideologije“ koju nalaze u *Konvenciji* jer se u njoj na četiri mjesta, *Konvencija* ima dvanaest poglavlja, odnosno 81 članak, pojavljuje riječ „rod“. Najspornije su im definicije roda i rodnog nasilja koje su dane u prvom poglavlju *Konvencije*: Čl.3.c., „Rod označava društveno oblikovane uloge, ponašanja, aktivnosti i osobine koje određeno društvo smatra prikladnim za žene i muškarce.“; Čl.3d. „Rodno utemeljeno nasilje nad ženama“ označava nasilje usmjereno na ženu zbog toga što je žena ili koje nesrazmjerno pogađa žene.“

Da diskriminacija žena postoji, praktički oduvijek, po „ulozi koje određeno društvo smatra prikladnim

za žene“, notorna je činjenica. Da to postoji i danas u nekim islamskim teokracijama, da su žene koje pokušaju izaći iz tih „prikladnih uloga“ u pravilu izložene grubom nasilju pa i ubojstvima, nešto je nad čim se mi, „civilizirani Europljani“, uglavnom zgražamo. (Poslije nekih izjava ovdašnjih crkvenih velikodostojnika izgleda da ima i onih koji takav teokratski „red i poredak“ priželjkuju.) Ali ne treba ići do dalekih egzotičnih društava i azijskih ili afričkih režima. U Glasu Koncila, kolovoz 2016., dr. Ivica Raguž, profesor fundamentalne teologije i dekan Katoličkog bogoslovnog fakulteta u Đakovu, u članku „Marijina poslušnost i žene danas“, između ostalog, piše: „... neposlušnost (žena) izriče u traženju svojih prava za jednakošću, u tome da žena ne želi prihvatiti da je ona od Adama, a ne Adam od nje, da je

• ARGUMENTI PROTIVNIKA RATIFIKACIJE POSTAJU SVE IRACIONALNIJI, A RJEČNIK PRIJETEĆI: Sa protesta protivnika Istanbulske konvencije u Zagrebu

ona drugotna, a muškarac prvotan.“ (..) „Po ženskoj neposlušnosti grijeh je ušao u svijet.“ (..) „Žena mora biti poslušna Isusu Kristu, Crkvi i muškarcu.“

U Hrvatskom saboru saborski zastupnici i deklarirani katolici, u javnim diskusijama sa svojim kolegicama upamćeni su i po izjavama: „Manje pričaj, više rađaj!“ (V. Vukojević), „Žena nije za mudraca nego za madraca!“ (A. Kovačević). Nije potrebno napomenuti da Crkva navedene izjave nije osudila, a desni radikali koji sad šire laži i nebuloze o *Istanbulske konvencije* i izmišljaju „rodnu ideologiju“, pozdravili su te izjave kao demonstraciju privrženosti „tradicionalnim vrijednostima hrvatskog društva“ koje nedvosmisleno određuju prikladnu ulogu za ženu.

Naziv „rodna ideologija“, koji su izmislili ljudi začahureni u predrasude, bio bi zapravo prikladan za skup takvih predrasuda odgovornih za stoljeća nasilja nad ženama, posebno u braku, koje je prihvaćeno kao nešto prirodno, proizašlo iz „društveno oblikovane uloge žene“. Ili, kako je bio prvi komentar ministrice obitelji, gospođe Murganić, na vijest da je supruga župana Tomaševića povukla tužbu protiv njega zbog obiteljskog nasilja: „Tako vam je to u braku“.

U nedavnom „Otvorenom“ nadbiskup Puljić, citirajući bana Erdődyja s kraja 18. stoljeća: „Regnum regno non preascribit leges“, govori o *Istanbulske konvencije* kao nečemu nametnutom i stranom hrvatskom društvu. Međutim, Europska unija Hrvatskoj, kao i svim potencijalnim članicama EU, i te kako „preascribit leges“, ne nasilno, nego kao uvjet da u svoje članstvo primi države s kakvom-takvom garancijom da se

Kako je među najzagriženijim protivnicima ratifikacije Konvencije dominantni dio hijerarhije Katoličke crkve u Hrvatskoj, koja tradicionalno podržava HDZ, ova rasprava pretvorila se u prvorazredni politički sukob koji tjednima dominira vijestima, istisnuvši Agrokor, prijevore sa Slovenijom, izvještaje o obilježjima nedemokratskih režima

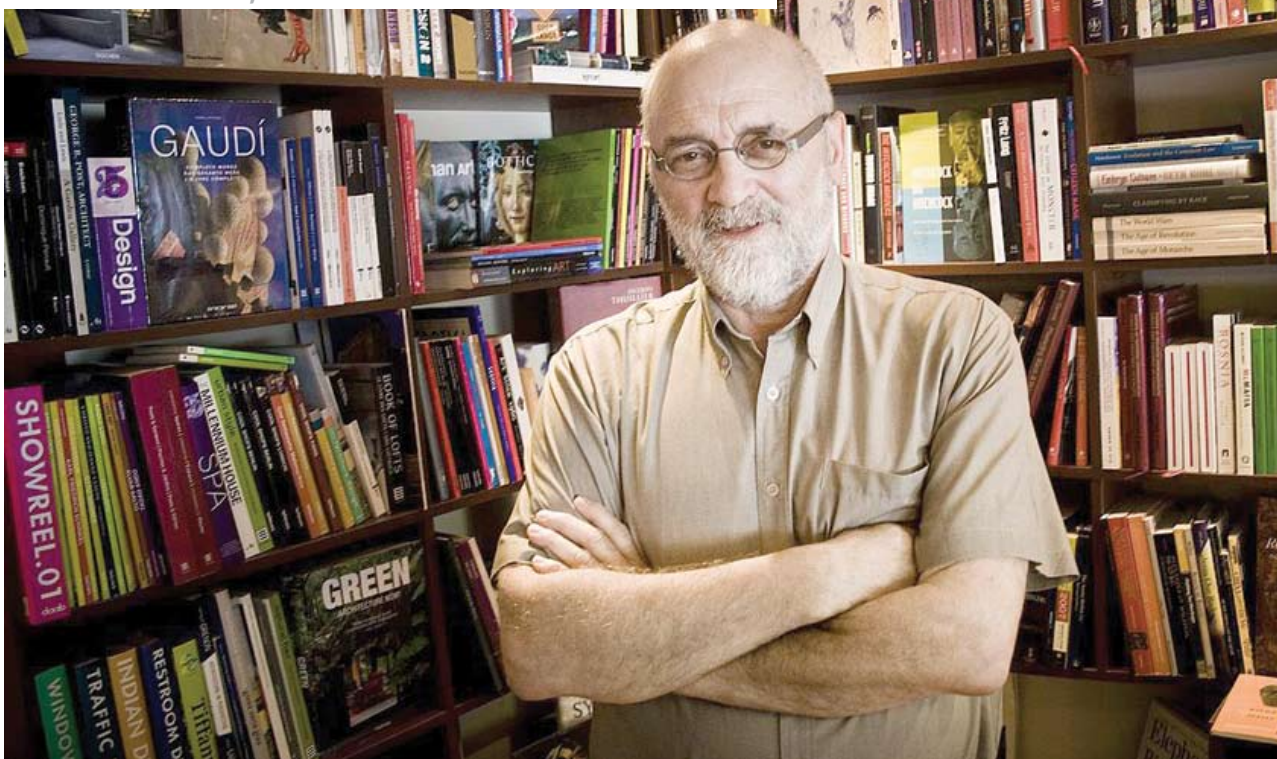
radi o minimalno pristojnom društvu.

Predrasude, vrijednosni sudovi za koje smo uvjereni da su istiniti, a u stvarnosti oni to nisu, čine dio našeg identiteta i zato ih se tako teško riješiti. Svakome tko je pročitao *Istanbulske konvencije*, trebalo bi biti jasno da je to međunarodni akt koji može bitno pomoći pravosuđima zemalja koje su je prihvatile da se efikasnije suprotstave nasilju nad ženama i, prije svega, nasilju u obitelji. Efikasno suprotstavljanje tom nasilju jedini je način da se duboko usadene predrasude ublaže i konačno odbace. Smatra

li Biskupska konferencija da će odbacivanje predrasuda osiromašiti naš identitet?

Da je prepoznavanje tih predrasuda za hrvatsko društvo važno, da se one prenose na mlade naraštaje, pa i od njihovih profesora i svećenika koji bi ih po profesionalnoj vokaciji od takvih predrasuda trebali štititi, postoje bezbrojni primjeri. Neki vrlo tragični, s mrtvim i premlaćenim ženama, a neki, koji se, u subotu 24. ožujka 2018, događaju na glavnim zagrebačkim trgovima, kao demonstracija koliko su nazadnjaštvo, primitivizam, agresivnost i netrpeljivost uzeli maha u hrvatskom društvu. Dok dezorijentirana i napaljena gomila na Trgu žrtava fašizma i Jelačićevom trgu maše križevima i urla prijetnje svima koji podržavaju *Istanbulske konvencije*, a govornice potiču takvu crnu mržnju i nacionalističko ludilo veličajući pri tome pozdrav „Za dom spremni“, čovjeka prolazi jeza nad prizorom koji bi više spadao u doba spaljivanja vještica nego u demokratsko društvo 21. stoljeća.

Ovdje nije više u pitanju „samo“ veća sigurnost žena od nasilja. U pitanju je budućnost Hrvatske koja je ozbiljno ugrožena od onih koji svoju mržnju i netrpeljivost nameću kao hrvatstvo i domoljublje. ■

MONITOR: *Kosovo je ovih dana u centru pažnje povodom prošlonedjeljnog sastanka Aleksandra Vučića i Hašima Tačija u Briselu, kao i hapšenja i protjerivanja Marka Đurića, a Srpska lista je izašla iz Vlade i zaprijetila da će 20. aprila bez saglasnosti Prištine formirati Zajednicu srpskih opština. Može li da se ostvari taj scenario?*

MALIĆI: Nije isključeno da je provokacija sa ilegalnim ulaskom na Kosovo imala upravo cilj da se pogura brže osnivanje Zajednice srpskih opština. Ipak, hapšenje Đurića je verovatno samo incident ili provokacija, kao onaj voz sa ikonama i parolama koji je prošle godine nenajavljeno krenuo na Kosovo. Redovni sastanak dvaju predsednika Tačija i Vučića u Beču nije izazvao toliko komentara koliko su sa uznemirenošću primljene prilično osnovane spekulacije da su se oni tajno sastali u SAD-u, gde su boravili u isto vreme a nisu objavili svrhu poseta. Bilo je takođe glasina da su se oni pre desetak dana tajno sastali i u Parizu, gde su, kakve li

O čemu li su tajno razgovarali Vučić i Tači

Tolike koincidencije da su istovremeno u SAD-u i Parizu boravili predsjednici Srbije i Kosova ne mogu biti slučajnost

koincidencije, takođe boravili u isto vreme. Tolike koincidencije ne mogu biti slučajnost. Samo što se ništa ne zna šta su dvojica predsednika razgovarali i ko su im bili domaćini i posrednici. Zato su „procurile” razne nepouz dane spekulacije o mogućim scenarijima rešavanja kosovskog čvora...

MONITOR: *Znači li to da će doći do suštinskog preloma u razgovorima predstavnika Beograda i Prištine?*

MALIĆI: Opšti scenario finaliziranja dijaloga je manje-više poznat, zahteva se dovršavanje svih tehničkih sporazuma, formiranje Zajednice srpskih opština i

potpisivanje obavezujućeg sporazuma o potpunoj normalizaciji odnosa između dve zemlje najkasnije do sledeće godine. Prelom inače stalno najavljuje Vučić, pošto javno priznaje da je pod velikim pritiskom... Mislim da svi faktori na Zapadu žele ubrzanje, s tim što je Brisel u težoj poziciji zbog toga što EU nije jedinstvena oko nezavisnosti Kosova. Možda se time može objasniti zašto je Vašington, kao i u prošlosti, preuzeo ulogu lokomotive procesa, ali i da su na svoj način kao nezavisni faktori aktivni i Pariz, Berlin i London, pošto su kao centri moći zabrinuti mogućom instrumentalizacijom Kosova i Srbije u krizi odnosa između Zapada i Rusije. Na tom širem planu konfrontacije mogu se objasniti i ponovljene spekulacije o podeli Kosova ili razmeni teritorija. Ja ne bih ulazio u spekulacije da li razgovor Tačija i Vučića ima novina te vrste, samo je očigledno da Srbija već duže ponavlja zahtev za „kompenzaciju” ako bude primorana da prizna Kosovo.

MONITOR: *Ivica Dačić, šef diplomatije Srbije, izjavio je da nije lako razgovarati sa Albancima, a od Vučića se traži da ne potpisuje „bilo kakve sporazume kojima Srbija ne dobija ništa, a daje sve“...*

MALIĆI: Da, to je ta stalna srpska retorika, koja se sada samo pojačava jer se teren i vreme dijaloga zgušnjavaju i moraju se uskoro doneti velike odluke.

MONITOR: *Politički analitičari tvrde da je Berlinu i Vašingtonu u interesu da Beograd i Priština potpišu pravno obavezujući sporazum o uspostavljanju Zajednice srpskih opština do kraja ove godine, dok Moskva smatra da ne treba „postizati ishitrena rešenja“. Da li će Srbija dobiti sjever Kosova ili je status Kosova konačno riješen?*

MALIĆI: To što se Zapadu žuri a Moskva bi želela da uspori, govori da je cilj bržeg okončavanja dijaloga stvaranje prostora i uslova da se Srbiji i Kosovu otvore vrata za evropske integracije čime se čitav balkanski kompleks nedvosmisleno pretvara

u evropsko pitanje, gde nema mesta za mešetarenja Rusije, kakva su poslednjih godina viđena prilikom krize u Makedoniji, pokušaja državnog udara u Crnoj Gori, podstrekivanja secesionizma Republike Srpske i, možda najfokusriranije, u kočenju Srbije da se realno približi EU. Srbija je za Rusiju ključna zemlja regiona i ne želi da ona bude članica EU. Ova strategija odlaganja je opasna i može stvoriti dugoročni vakuum u kojem se verovatno računa sa daljom krizom i slabljenjem kohezije EU, možda i sa njenim raspadom, pa će onda Rusija komotnije da se vrati na Balkan kao svoju interesnu sferu, u najmanju ruku na principima dogovora na Jalti između Staljina i Čerčila. U tom svetlu treba možda gledati to što Putin stalno uspoređuje Kosovo i Krim, kao da nudi Zapadu poravnanje, priznanje Kosova za prihvatanje aneksije Krima.

MONITOR: *Vučić je najavio da će 31. marta biti održana nova runda „unutrašnjeg dijaloga“ o Kosovu. Šta Vi očekujete od tog dijaloga?*

MALIĆI: Vučiću nije uopšte važno da vodi demokratski dijalog, već da ovaj proces predstavi kao neku vrstu fingiranog referenduma: Evo, ja razgovaram sa Srbijom i ona mi daje mandat za donošenje teške odluke. To da on mora preseći čvor postaje mantra koju stalno ponavlja

- da ga srce boli za srpsko Kosovo, ali da ga se mora odreći jer su procesi otišli predaleko, albanska je većina nepovratno dominantna, a svetski moćnici ne žele Kosovo u Srbiji. Ono što on nastoji spasiti, bar na rečima, su kosovski Srbi, ali to čini na način koji je isto toliko pritvoran i bezdušan kao kada je Milošević iskoristio pa izdao prečanske Srbe iz Krajine.

MONITOR: *Kako biste ukratko opisali aktuelno stanje na Kosovu?*

MALIĆI: Kosovo, kao i sve zemlje koje su postale nezavisne nakon pada komunizma, živi u uslovima tranzicionog šoka, stara ekonomija je opljačkana ili uništena, uspostavljen je divlji kapitalizam, demokratija, pravna i socijalna država postoje uglavnom samo na papiru ili su samo misaone imenice... U ovom kontekstu Kosovo još treba da se izbori i za punu suverenost i puno međunarodno priznanje, pri čemu su često smetnja i strani a i, naročito, domaći oslobodioci, koji bi da diriguju procesima kao da su neprikosnoveni vlasnici Kosova... Ali, Kosovo je i mlada i optimistička zemlja, koja se polako budi iz učmalosti i istorijskog fatalizma...

MONITOR: *Jedan od povoda za ovaj razgovor je nedavno ratifikovanje Sporazuma o demarkaciji granice između Crne*

Vučićeva dvoličnost

MONITOR: *Da li je i Zapad, kako javljaju pojedini beogradski mediji, indirektno poručio Vučiću da prizna Kosovo, ali da je on nepredvidiv i nepouzdan predsednik?*

MALIĆI: Zapad je u poslednje vreme više puta javno poručio Beogradu da ne može sedeti na dve stolice. To je, inače, stara srpska dilema, od kraja 19. veka, koju je Svetozar Marković analizirao u knjizi *Srbija na Istoku*, opredeljujući se za Zapad u smislu civilizacijskog pomaka. I Dimitrije Tucović je realistički predskazao srpske zablude u vezi sa albanskim pitanjem, govoreći da će Srbiji biti potrebno sto godina da se osvesti! Sada je došlo tih sto godina i Srbija je opasno raskrečena. Ono što u poslednje vreme čujem i slušam iz Srbije jako je razočaravajuće i konzervativno, regresivno, na najnižem nivou razmišljanja o Srbiji kao ruskoj guberniji, uz obožavanje Putinove vladavine čvrstom rukom. Vučić, kao i većina srpskih političara, ima u sebi tu crtu dvoličnosti, da ne kažem hipokrizije, jer ga razum i vitalni interesi zemlje vuku prema Zapadu, ali ga srce i emocije vuku na Istok...

Gore i Kosova. Šta po Vašem mišljenju to znači za Kosovo i Crnu Goru?

MALIĆI: Skupština Kosova uspjela je da sa zakašnjenjem od skoro tri godine ratifikuje sporazum iz 2015. godine. Pošto Kosovo ima četiri suseda, demarkacija sa Crnom Gorom zaokružuje dalje svoje međunarodne granice. Ranije je UNMIK odradio za Kosovo demarkaciju sa Makedonijom, sa Albanijom formalno to nije učinjeno, ali je pretpostavka da neće biti problema. Sada preostaje da se napravi i demarkacija sa Srbijom, oko čega takođe može biti problema, možda mnogo više ako Srbija ne bude htela da administrativnu granicu pretvori u međudržavnu. Štaviše, Beograd pretendira da Sever Kosova zadrži za sebe kao naknadu za priznanje Kosova.

Kosovska politička scena bila je duboko podeljena oko granice sa Crnom Gorom, jer je opozicija smatrala da sporazumom Kosovo gubi 8200 hektara, ili 82 km². Sporna je, prema njima, granična linija

isticao da su korekcije moguće i to ne samo kod Čakora i Kule, već i kod Hajle, čija je zapadna padina pripala Kosovu, dok su se Plavljani žalili da im je oduzet važan resurs za prihode.

MONITOR: *Sporazum je ratifikovan uz protivljenje poslanika Samoopredjeljenja, koji su u skupštinsku salu bacali suzavac...*

MALIĆI: Situacija sa obezbeđenjem dvije trećine glasova bila je dramatična! Srpska

Mogući su kratki sukobi

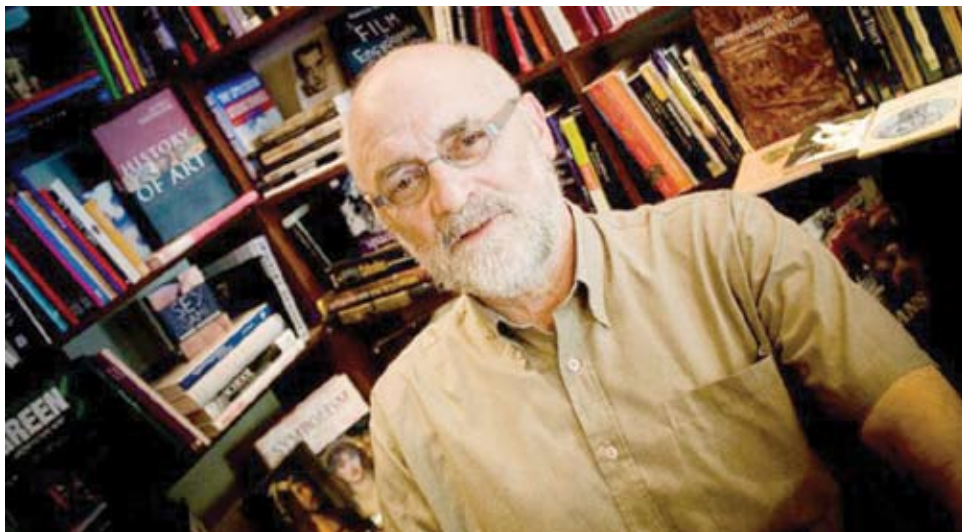
MONITOR: *Prošle nedjelje predstavnik Fonda za humanitarno pravo održao je javni čas o zločinima srpskih vojnih i policijskih snaga nad albanskim stanovništvom na Kosovu 1998. i 1999. godine i upozorio da skrivanje i ignorisanje tih zlodjela vodi ka sukobu nekih novih generacija. Ima li razloga za takvo strahovanje?*

MALIĆI: Postoje dve Srbije, većinska koja krije svoje zločine i nastavlja da se zanosi nacionalizmom i revanšizmima, kao i tzv. Druga Srbija koja je manjinska, ali koja istražuje, priznaje i osuđuje zločine koji su činjeni u ime Srba. Sve dok ima ideologa i pokreta koji traže revandikacije i nastupaju ratnohuškački, ostaje otvorena mogućnost da se isprovociraju i pokrenu novi ratovi. Ipak, u sadašnjim okolnostima ne vidim da postoje uslovi za rat, osim možda za kratke sukobe i terorizam, a ne ratove kakvi su bili oni iz '90-ih godina prošlog veka.

nisu obezbeđeni glasovi Slobodana Petrovića iz SLS, kao poslanika koji je prebegao iz Samoopredjeljenja i vratio se u Haradinajevu stranku gde je i počeo političku karijeru. Međutim, pravu dramu priredio je poslanik DSK Ramiz Kelmendi, koji je bio protiv Sporazuma, ali je objavio da će glasati poslednji i onda odlučiti: ako ratifikacija bude imala 79 glasova, on će pridodati još jedan. Na skupštinskoj elektronskoj tabli zaista je nekoliko sekundi stajala cifra

79, bilo je veoma napeto, a onda je i Kelmendi dao osamdeseti glas. Proces je, dakle, bio kritičan. Na Kosovu je većina ratifikaciju pozdravila sa olakšanjem, samo Pokret Samoopredjeljenje smatra da se radilo o izdaji. Poslanici ovog pokreta prvog dana zasedanja Skupštine bili su protiv ali konstruktivni, možda zato što su bili ubeđeni da Sporazum neće proći. Kada su sutradan videli da ratifikacija prolazi sprečili su četiri runde

glasanja bacajući suzavac u salu. Kod petog glasanja većina poslanika Samoopredjeljenja bila je izbačena sa sednice zbog opstrukcije (suzavac i krađa elektronskih kartica poslanika koji su bili za demarkaciju), a verovatno im je ponestalo i suzavca!

kod Čakora i Kule, navodno ulazi pet i više kilometara na teritoriju Kosova. Podgorica je u odlučnom momentu učinila dobrosusedski gest kada je predsednik Vujanović sa predsednikom Tačijem potpisao dogovor da se prilikom obeležavanja granice još jednom provere činjenice i eventualno isprave greške. Ja sam u člancima i komentarima stalno

lista je bojkotovala glasanje, ali ona u svojim redovima ima i jednog Goranca, Adema Hodžu, koji je glasao za ratifikaciju. Vladajuća koalicija je sa Hodžom imala 51 od 80 potrebnih glasova. Odlučujuću podršku ratifikaciji dao je Demokratski savez Kosova sa 27 poslanika! Ali, ni sa glasovima DSK ratifikacija ne bi prošla (78 od 80) da

Veseljko KOPRIVICA

Još jedan krug

Sjedili smo, oko podne tog dana, u hladovini velikog kestena, moj drug i ja; na suncu, po betonu igrališta, na biciklu mog druga, vrtio je krugove naš vršnjak. Znali smo ga iz viđenja, nije učio u našoj školi. Već je uveliko bilo vrijeme da krenemo. Samo što je otvorio usta da zatraži svoj bicikl, oglasi se onaj sa bicikla:

- Molim te, može li još jedan krug!?

Sjećam se da smo se pogledali tražeći pogledom odobrenje jedan od drugog: moj drug, da ostanem s njim koliko je potrebno dok onaj poluznanac okrene još koji krug; ja, da mu dopusti još tih nekoliko krugova, što se podrazumijevalo kada je zatražio još jedan krug!

Sjećam se i da mi se to sve zajedno, taj naizgled sasvim beznačajan trenutak (ne mogu reći *događaj*, jer zapravo nikakvog događaja nije ni bilo!), i naša prećutna saglasnost da pričekamo dok on okrene još tih nekoliko krugova, tada učinio vrlo značajnim. Razloge nisam ni pokušao otkriti, ali veoma jasno pamtim osjećaj neke posebne važnosti te epizode, zagasitog zelenila lišća i nekakvog svečanog mira raskošne krošnje kestena koji mi se učinio kao dostojanstveni svjedok nečega važnog što se zbilo ili zagonetnulo, u to rano ljetnje popodne a što će se nekada, ko zna kada i gdje, rastajiti.

Ako bih ovdje završio tekst (odnosno, priču - ako bismo sjedili i razgovarali!), znam da bi, poslije dovoljno dugog čekanja da se priča nastavi, ako ne iz radoznalosti a ono barem iz pristojnosti, uslijedilo pitanje.

- I šta Vam je poenta!?

- Šta je moja poenta, pitate me!?

- Da šta je Vaša poenta, ako tu ima bilo kakve poente!?

Prije par dana, na jednom skupu, samo što sam završio svoje obraćanje, u trenutku kada sam pogledao na svoj

ručni časovnik (klasični, s kazaljka za sate, minute i naravno, velikom 'sekundarom'), stiglo je upravo to isto pitanje:

- Šta je Vaša poenta!?

I tada mi se odjednom tajna one molbe za *Još jedan krug!* - ponovo, poslije svih ovih godina, pojavila pred očima, ovaj put, međutim, kao ogromna cjelovita mentalna slika, sa cjelovitim i jasnim značenjem zgusnutim u bljesak evidencije!

U ovom notorno trivijalnom svijetu, u životu koji je u najboljem slučaju groteskna alegorija života o kakvom svi sanjamo, vi tražite poentu!? Htjeli biste poentu ovdje gdje se i najuzvišeniji poduhvat svodi na banalnu tričariju a najtrajnija zdanja se raspadaju u sjećanje i iluziju - iluziju sjećanja!?

Nema poente, nema nikakve poente, kratko i jasno! Cijeli naš život se svodi na pitanje kruga, precizno rečeno, na molbu za još jedan krug! Još jedan krug na kosmičkom ringišpil! Na krug koji kazaljka Sunca, sa svim svojim planetama, upiše na časovniku naše galaksije; na još jedan krug Zemlje, ovog zrna praha na kom smo mi manje od praha, oko Sunca; na još jedan krug Zemlje oko svoje osi; na još jedan krug kazaljke sekundare koji će označiti poslednji minut. Dok se još okreće kosmički ringišpil i dok se mi još okrećemo s njim, poenta je upravo:

Još jedan krug!

Poenta si ti, ja sam poenta, poenta je svako od nas, svaki živi čovjek jeste poenta! Dok god je živ, čovjek može napraviti svoj krug, krug dobrote, krug saosjećanja, krug podrške slabijem, krug potpore siromašnom, krug ohrabrenja, krug solidarnosti, krug vrlina - krug ljubavi!

Još jedan krug na biciklu, koji dječak daje svom prijatelju! Eto taj krug je jedina poenta, to je krug svih krugova!

Piše: Ferid MUHIĆ

Dok god je živ, čovjek može napraviti svoj krug, krug dobrote, saosjećanja, podrške slabijem, potpore siromašnom, ohrabrenja, solidarnosti, vrlina - krug ljubavi! Još jedan krug na biciklu, koji dječak daje svom prijatelju! Eto taj krug je jedina poenta, to je krug svih krugova

Olujna vremena

Ocjene analitičara kreću se od toga da je treći svjetski rat sada bliži nego ikada od Kubanske krize 1962, do umirujućih mišljenja da mjere vodećih zapadnih zemalja i njihovih saveznika protiv Rusije nisu toliko ozbiljne kao što je izgledalo po objavljivanju u ponedjeljak, 26. marta.

Najveći broj ruskih diplomata za sada protjeruje SAD - 60 ljudi, uglavnom obavještajaca, među kojima je i 12 diplomata u UN. **Donald Trump** je naredio i zatvaranje ruskog konzulata u Sijetlu. Radi se o „najvećem protjerivanju ruskih obavještajaca od Hladnog rata“, napisao je na Tviteru američki ambasador u Moskvi **Džon Hantsman**.

Protjerivanje preko 100 ruskih diplomata uslijedilo je pošto su početkom marta u britanskom gradu Solzberiju na klupi u parku nađeni bez svijesti bivši ruski vojni obavještajac **Sergej Skripalj** i njegova 33. godišnja ćerka **Julija**. Skripalj je 2006. u Moskvi osuđen za izdaju zbog odavanja informacija britanskoj tajnoj službi MI6. Razmijenjen je sa još dvije osobe 2010. za 10 tzv. ruskih „spavača“ uhapšenih u SAD-u.

Zdravstveno stanje Skripalja i njegove kćerke, koja je dan prije trovanja doputovala u posjetu ocu iz Moskve gdje živi, veoma je kritično. Vlasti Velike Britanije tvrde da je u trovanje Skripaljevih nervnim gasom A-234

Proterivanje ruskih diplomata iz preko 20 država mogao bi biti uvod u najozbiljniju diplomatsku krizu između Rusije i Zapada od trenutka kada je Moskva u martu 2014. anektirala Krim

umiješana Rusija, što ova uporno negira.

Moskva poručuje da će uzvratiti istom mjerom svim državama koje su protjerale njene diplomate ili obavještajce. Ranije je u odgovoru na potez Londona, protjerala 23 člana ambasade Velike Britanije.

Britanska premijerka **Tereza Mej** u parlamentu je rekla da odluka o protjerivanju više od 100 ruskih diplomata iz niza država pokazuje da se radi o koordiniranoj poruci prema pokušajima Rusije da ignoriše međunarodne zakone. Obećala je da će biti usvojeno još dugoročnih mjera protiv Rusije.

Britanski šef diplomatije **Boris Džonson** napisao je na Tviteru da „Rusija ne može nekažnjeno kršiti međunarodno pravo. Svijet je jasno rekao da je ovakvo ponašanje neprihvatljivo, a ono se manifestuje od Sirije do Solzberija. Ljudima je toga dosta i zato imamo

ovakav moćan globalni odgovor“. Predsjednik Predstavničkog doma Kongresa SAD **Pol Rejn** smatra da su dokazi koje je dala Velika Britanija veoma jasni. „To Rusija radi i to je uradila. To se ne smije tolerirati. Civilizovane nacije ne rade ovako nešto“. Odluku o masovnom protjerivanju ruskih diplomata pozdravio je oštri kritičar Bijele kuće i zvaničnice Moskve, republikanski senator **Džon Mekejn**. I NATO je odlučio da uskrati akreditacije sedmorici ruskih diplomata akreditovanih u Alijansi.

Ministarstvo spoljnih poslova u Moskvi saopštilo je da „protjerivanje diplomata neće pomoći da budu pronađeni krivci za trovanje“ Skripalja, kao i da nije primilo dokaze o umiješanosti Rusije u taj slučaj. Optužilo je saveznike Velike Britanije da „slijepo slijede principe evroatlantskog jedinstva na uštrb zdravog razuma.“

Ruski ambasador u SAD-a **Anatolij Antonov** potez administracije predsjednika Trampa osudio je kao nepromišljen i provokativan. SAD „uništavaju ostatke rusko-američkih odnosa“, a Vašington će biti odgovoran za posljedice, rekao je ambasador Antonov poručivši da će Moskva „adekvatno odgovoriti“.

Iako su odnosi između Velike Britanije i EU zategnuti zbog Breksita premijerka Tereza Mej je uspjela da uvjeri svoje kolege na osnovu onoga što znaju tajne službe. „Agresija Rusije cilja na čitavu Evropu“, rekla je Mej. Evropski čelnici su ojačali poziciju Mejove prema **Vladimiru Putinu**, no, ona je u svojoj zemlji pod pritiskom zato što se smatra da katastrofalno upravlja izlaskom Velike Britanije iz EU. Prijete joj novi izbori koji bi je oduvali s funkcije.

EU je u najvećoj krizi u posljednjih nekoliko decenija. Duboke su pukotine između 27 zemalja. Upotrijebljen je oprobani instrument politike moći: kada na unutrašnjopolitičkom planu ne ide, traga se za vanjskim neprijateljem koji će sve ujediniti.

Evropska se solidarnost pokazala

i u odnosu na Trampove prijetnje „trgovinskim ratom“. EU je zaprijetila

protivmjerama, poslala pregovarače u Vašington i dobila na vremenu. U

• NEPOŽELJAN: Boro Đukić, počasni konzul RF, sa Amfilohijem Radovićem

Crnogorski slučaj

Uz početak predsjedničke izborne kampanje javnost je uzbunila vijest, da je Vlada Crne Gore povukla saglasnost za djelovanje počasnog konzula Ruske Federacije u Crnoj Gori i proglasila ga *personom non grata*.

Iz Vlade je objašnjeno da Crna Gora ovu odluku „donosi koordinirano sa saveznicima, u skladu sa mjerama preuzetim od strane članica EU i NATO-a“, a u vezi sa djelovanjem Rusije i napadom nervnim gasom na teritoriji UK koji je, kako su rekli, Vlada u znak solidarnosti sa britanskim partnerima jasno osudila.

Ubrzo je predsjednički kandidat **Marko Milačić** na vanrednoj konferenciji za novinare kazao je da je **Boro Đukić** počasni konzul RF kojem je uskraćena saglasnost za djelovanje. Milačić je tu odluku Vlade ocijenio kao direktan napad na Rusiju ali i na njegovu predsjedničku kandidaturu.

Pred donošenje Vladine odluke geopolitički analitičar **Blagoje Grahovac** je ocijenio da protjerivanje ruskih diplomata nije čudo, jer se kako tvrdi bave obavještajnim a ne diplomatskim radom. Grahovac smatra da je Crna Gora odavno zarobljenik u borbi Istoka i Zapada. „Najveća nesreća Crne Gore je u tome što je aktuelna vlast talac i jednih i drugih. Ta odluka o protjerivanju neće biti odluka Crne Gore“, kazao je Grahovac. On je ponovio svoju raniju ocjenu da su u ustoličenju aktuelne vlasti veliki udio imale tajne službe „među kojima je prednjačio KGB“.

Bivši šef diplomatije **Branko Lukovac** upozoravao je da ne bi bilo pametno da Crna Gora protjera ruske diplomate. „Zbog sumnji koje još nijesu dokazane, vodi se kampanja koja će uveliko da pogorša globalne odnose u međunarodnoj zajednici. Nadam se da Crna Gora neće to uraditi, da se neće istrčavati i solidarizirati sa onima koji su već odluku donijeli“, kazao je Lukovac za *Antenu M*. Odluka je ipak donijeta, doduše, nepoželjan je postao ruski diplomata, domaćeg porijekla.

Provladina *Pobjeda* je objavila da je počasni konzul Boro Đukić jedan od osnivača Prave Crne Gore, na čijem čelu se nalazi Marko Milačić. Pozvala se na izvore bliske Ministarstvu javne uprave. Ako je tako, podatak koji objavljuje *Pobjeda* je sigurno bio poznat vlastima. Očito su tempirale trenutak kad da preduzmu mjere.

Učešće ruskog diplomatskog predstavnika u formiranju političkih stranaka u Crnoj Gori je protivno odredbama Bečke konvencije o diplomatskim predstavnicima, ocijenila je *Pobjeda*. Đukić je, prema izvorima tog lista, ranije bio zaposlen u crnogorskom Ministarstvu inostranih poslova.

Kako pišu *Vijesti* postoji mogućnost da Moskva uzvratu istom mjerom i vrati jednog crnogorskog diplomatu u Podgoricu.

slučaju trgovinskih ratova sve strane mogu samo izgubiti - opomenut je Tramp.

Na polju spoljne politike u SAD-u se naziru sve tamniji oblaci. Imenovanjem „jastreba” **Džona Boltona** za savjetnika za nacionalnu bezbjednost predsjednika SAD-a možda su ugroženi razgovori sa Sjevernom Korejom. Atomski sporazum s Iranom mnogi su već otpisali. Evropljani razmišljaju šta bi mogli spasiti ukoliko SAD napusti ugovor. Oko Irana prijete velika međunarodna kriza, u vrijeme kada na Bliskom istoku bijesni rat u Siriji, a Turska pojačava borbu protiv Kurda.

U javnom mnjenju najznačajnijih država EU ocjenjuje se da nema konačnih dokaza za rusku umiješanost u trovanje Skripaljevih već se radi o pretpostavkama i logičkim zaključcima. Logika pokazuje u pravcu Rusije. Pitanje je da li je pametno upuštati se na osnovu logike u politiku eskalacije i zatezanja odnosa sa Rusijom

EU je u takvoj situaciji zaokupljena da osigura preživljavanje u ekstremno olujnim vremenima. Šefovi vlada su shvatili da su samo zajedno jaki kako bi izdržali napade starih neprijatelja i bivših prijatelja- komentarišu mediji u njemačkoj.

U javnom mnjenju najznačajnijih država EU ocjenjuje se da nema

• KRIZA KOD KUĆE, RUSI ODLIČAN NEPRIJATELJ: Tereza Mej, premijerka Britanije

konačnih dokaza za rusku umiješanost u trovanje Skripaljevih već se radi o pretpostavkama i logičkim zaključcima. Logika pokazuje u pravcu Rusije. No, postavlja se pitanje da li je pametno upuštati se na osnovu logike u politiku eskalacije i zatezanja odnosa sa Rusijom. Island je čak najavio bojkot Svjetskog prvenstva u fudbalu.

Jirgen Tritin, jedan je od najznačajnijih političara njemačkih Zelenih i poslanik u Bundestagu, smatra da bi čovječanstvo veoma brzo moglo imati hladni rat. „Mislim da to nije pametno. U svemu gdje hoćemo da Rusija promijeni ponašanje – bez obzira na to radi li se o Siriji ili o raspoređivanju raketa srednjeg dometa – novi hladni rat nije od pomoći, već je možda i štetan”.

Odgovor Zapada na izazove iz Moskve je najnoviji u nizu događaja koji se pripisuju Putinu, počev od ubistva drugog ruskog prebjega špijuna **Aleksandra Litvinenka** u Londonu 2006; ili advokata i antikorupcijskog aktiviste **Sergeja Magnickog** u zatvoru u Moskvi 2008; ruska invazija na Gruziju i Ukrajinu 2014; obaranje putničkog

aviona malezijske aviokompanije MH 17 nad Ukrajinom; bombardovanja u Siriji, hakovanja i internet napadi, miješanja u izborne procese u SAD-u 2016.

Najuticajnije zapadne zemlje su isključile Rusiju iz Grupe osam (G8) i zavele joj bolne ekonomske sankcije. Rusija je, zajedno s Kinom, označena kao strateški rival u najnovijoj nacionalnoj bezbjednosnoj strategiji SAD-a. NATO je ojačao svoju istočnu granicu. Putin je odgovorio raspoređivanjem novih nuklearnih oružja koja bi mogla da unište Floridu.

Analitičari ovoj slici dodaju i Trampovu nepredvidivost, kao i prošlonedjeljnu odluku o imenovanju ratobornog Boltone. Agresivnost je dostigla nove nivoe. „Treći svjetski rat je bliži nego ikada od vremena kada su Kenedi i Hruščov razriješili krizu na Kubi prije 56 godina”, smatra analitičar **Fil Butler**.

Ima i ovakvih mišljenja - ukoliko je Putin naredio upotrebu bojnog otrova radi trovanja bivšeg špijuna, onda je protjerivanje ruskih diplomata slab i neodgovarajući odgovor Velike Britanije i NATO-a. Upotreba takvog otrova može biti smatrana agresijom na suverenu državu. Ukoliko Rusija, kao što tvrde iz Kremlja nije umiješana u pokušaj ubistva, onda je kampanja koju je pokrenuo Zapad, veoma rizična i mogla bi da ima ozbiljne posljedice.

Lista

Zemlje koje su do srijede, 28. marta protjerale ruske diplomate: SAD - 60, Velika Britanija - 23, Ukrajina - 13, Kanada, Nemačka, Francuska i Poljska - po četiri, Češka Republika, Litvanija i Moldavija - tri, Španija, Holandija, Danska, Italija, Albanija i Australija - dva, Mađarska, Švedska, Hrvatska, Rumunija, Finska, Norveška, Estonija, Letonija, Makedonija, Belgija i Crna Gora - po jednog.

Milan BOŠKOVIĆ

HEROJI

Slobodan Šabeljić
Fenomeni

„Heroji su stigli. Ovdje su među nama. Kako ih prepoznati? Imaju li lica ili su obličja?

U poplavi skribomanije, usred terora komercijalnosti, pojavila se izuzetna knjiga, iznikla iz srca, osvijetljena poetikom i ljepotom jednostavnosti i smislenosti.

Majstorska piščeva naracija otvara tajnovite komore stvarnosti. Propovjedač upečatljivog senzibiliteta fasciniran je običnim i zemaljskim koji u njegovim pričama – slajdovima uzrastu i pretvaraju se u nezaboravne sonate riječi što proizvode utisak fascinacije životom, a to i jeste heroizam suptilne poetičnosti. Bruj života, kosmos polifonijskog odjeka, dopire do nas nenametljivo, ali moćno. Život, kaže pisac na jednom mjestu, mnogo vrijedi ili ne vrijedi ni pet para...”

ENGLESKA ZASTAVA

Imre Kertesz
Fraktura

„Nastojim što prije završiti s nabranjem pojedinosti, jer su one iznosive prema jednome jedinom načelu, samo u duhu fomulacija što, dakako, ni izdaleka nije istovjetno pravome duhu tih detalja; odnosno, s time da sam ja tu stvarnost živio i preživio, što takođe uzorno ukazuje na željeznu zavjesu koja se propinje između definisanja i stvarnosti, na željeznu zavjesu koja se spušta između pripovjedača i njegovog slušateljstva, na željeznu zavjesu koja stoji između čovjeka i čovjeka i, naposljetku, na željeznu zavjesu koja se neprobojno isprečuje između čovjeka i njegovog vlastitog bića, između čovjeka i njegovog života“

NA KRAĆEM KRAJU SUNČANE ALEJE

Tomas Brusig
Booka, Beograd

Petnaestogodišnji Miha Kupiš živi s roditeljima, bratom i sestrom u stanu tipičnom za tadašnji Istočni Berlin, u neposrednoj blizini Zida. Kroz priču o životu Mihe i njegove generacije, njegove porodice i prijatelja, o vremenu prvih ljubavi, otkrivanja rokenrola i egzistencijalizma, prvih žurki i potrage za originalnim izdanjima ploča *Rolingstons* – ređaju se slike Istočnog Berlina, ponekad komične, ponekad pune čežnje mladih za životom koji je uvek „na onoj drugoj strani“. Ujak iz zapadnog dela grada koji krijumčari tričarije, groteskni planovi za pokret kojim će se uzdrmati vlast, blizina graničnog prelaza i doživljaj sopstvenog života kao atrakcije namenjene turistima sa Zapada ostavljaju na čitaoca utisak sentimentalni i tužnjikav, u kome se brundanje trabanta stapa s muzičkim hitovima toga vremena.

„O bože, ala smo bili komični, a da to nismo ni primećivali“, zaključuje Brusig u ovoj priči koja predstavlja svojevrstan, na njemu svojstven način ispisan, mali štampani omaž DDR-a. Nostalgично, ironično, a istovremeno duhovito, u romanu *Na kraćem kraju Sunčane aleje* opisuju se život u ulici podeljenoj Berlinskim zidom sedamdesetih godina XX veka. Za ovaj roman Tomas Brusig je dobio prestižnu nagradu koja nosi ime kulturnog nemačkog pisca Hansa Falade.

KAKO ŽIVETI

Tomas Glavinic
Futura publikacije,
Novi Sad

Čovek je tužan! Zašto se rodio u tako blesavom vremenu? Zašto nije šezdesetosaš? To je bilo vreme u kome se smelo biti debeat i mogle su se isprobavati droge i spavati u automobilima u kojima se vozilo od koncerta do koncerta, vreme u kome je postojala slobodna ljubav i svi su se dobro provodili, i debeli, čak i daci! Barem u Americi. I bila je bolja muzika. Barem u Americi.

(Ovu rubriku *Monitor* realizuje u saradnji s knjižarom *Karver*)

Nagonska neophodnost

MONITOR: *Jedna ste od laureatkinja 73. Tradicionale izložbe Udruženja likovnih umjetnika Crne Gore. Nagrada je povod za ovaj intervju, pa me interesuje koliko Vam je važan sud publike i kritike?*

ŠVABIĆ: Iskreno, sud publike i kritike može da me manje ili više obraduje ali nema važnost kada se nađem naspram dela koje stvaram. Stvaralački čin i njegova lepota prepuštanja tome nečemu, sam proces - utočište je od svakog suda, pa čak i mog.

Često se desi da i sama ne budem naročito oduševljena ili čak ne razumem u momentu ili u potpunosti šta je to što stvaram, ali ne obazirem se, naučila sam da verujem tome nečemu... Izabrala sam baš takav, intuitivni put, iskren i bez autocenzure i dalje verujem u takvu-iskrenu, manje proračunatu umetnost koja ne podilazi tuđim mišljenjima, stavovima, trendovima.

MONITOR: *Prateći Vaš rad,*

Izabrala sam baš takav, intuitivni put, iskren i bez autocenzure i dalje vjerujem u takvu-iskrenu, manje proračunatu umjetnost koja ne podilazi tuđim mišljenjima, stavovima, trendovima

ovo je nova faza stvaralaštva gdje su zastupljeni apstraktni pejzaži, a predstavljaju prostor istraživanja kretanja unutar samog likovnog jezika.

ŠVABIĆ: Istraživanja u crtežu i slici prethodnih godina dovele su do ove, sad već pomalo zaokružene faze gde je motiv kretanje, verovatno pokrenuta snažnim vetrovima kojima sam izložena živeći na obali kanjona Morače, dakle kretanje, nevidljivost suštinskih fenomena promena, strujanja, života kao suptilne energije koju je eto lakše naslikati nego verbalizovati.

Uživam u tom procesu, emociji, tihoj budnosti ovog likovnog jezika koji nastaje ovim ciklusom. I ovde je medij promenljiv - crtež, slika, digitalni formati, štampa, intervencije

u prostoru, ali izraz je taj jedan - dinamika, potezi, meditativnost i doživljaj.

MONITOR: *Predavačica ste na FVU iz oblasti interdisciplinarne vizuelne umjetnosti. Sad ste nagrađeni za sliku. Većina današnjih savremenih umjetnika izbjegava slikarstvo kao medij jer ga smatraju neadekvatnim u svijetu brzih, pokretnih slika. Kako vi gledate na slikarstvo danas i što Vas je ponovo privuklo tom mediju?*

ŠVABIĆ: Za mene je slikarstvo i dalje uzbudljivo i prijemčivo polje medija slike. Jednako uzbudljivo mi je i digitalno slikanje. Ne pravim neku razliku i jednako se odnosim i prema digitalnom i prema tradicionalnom mediju slike, a često ih i kombinujem. Mislim da ne konkuriram jedno drugom

jer svaki medij ima svoje mogućnosti i ograničenja a suština je kreativno ih osvojiti tj. upoznati.

Svesna sam toga da danas imamo zagovaraoce tradicionalne umetnosti ili slike koji negiraju savremene pristupe slici i obrnuto...ali moj put je otvorenost ka svim mogućnostima, podjednako, i mislim da su te podele nezrele i površne.

MONITOR: *Kada ste počeli da se zanimati za slikarstvo, koje je kod mnogih ili ljubav ili iskonska, nasušna potreba. Kakvog je porijekla Vaš stvaralački nagon?*

ŠVABIĆ: Lepo ste sve rekli. Kod mene je to i ljubav i iskonska potreba. Nešto se akumulira i ima potrebu da izrazi na platnu, papir, ekran... I upravo nagonska, nezadrživa neophodnost, potreba za likovnim izrazom, tek tako, bez drugih motiva.

Počela sam rano, u vrtiću i evo ne prestajem. Ne znam da li je i to oblik zavisnosti, verovatno da jeste... Mi

umetnici valjda postanemo zavisni od tog osećaja slobode, bliskosti sa svojom, našom suštinom, čistom energijom...

MONITOR: *Kada započinjete rad, da li prethodi neka ideja i detaljna analiza, potraga ili je to spontani proces?*

ŠVABIĆ: Kod mene je to od početka čisto intuitivan proces. Radim i posmatram šta se dešava, a vrlo često se iznenađujem, čudim, radujem, emotivno odreagujem na to što vidim, ponekad mi baš i ne bude jasno pa tek naknadno shvatim poentu nekog rada, a neverovatno je to da smislenost ne izostaje, ovim načinom, naprotiv – ta intuitivnost me je više puta dovela do umetničkih predela koje umno, konceptualno teško da sam mogla da osmislim. Iako ima svojih mana, ovaj stvaralački pristup, bez preterane kontrole mi donosi mnogo radosti i uzbuđenja, sam proces je taj koji me najviše

motivise.

MONITOR: *Dok posmatram Vaše radove, koji su se mijenjali godinama, nameće se utisak da težite prevazilaženju sopstvenih granica. Postoje li te granice i kako biste opisali evoluciju Vašeg rada?*

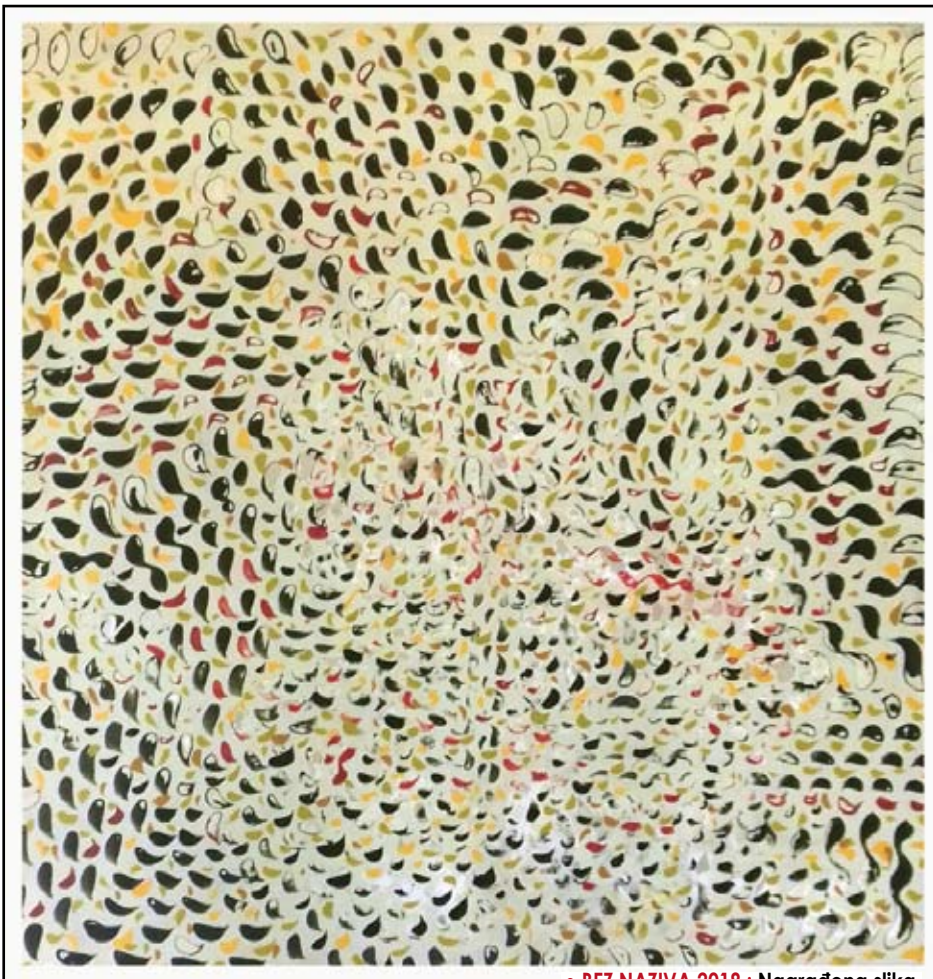
ŠVABIĆ: Tačno je to da se još nisam „skrasila” ni u jednom mediju, tehnici, žanru. Iz figuracije u apstrakciju pa opet u figuraciju, vrlo često i u jednom danu ali shvatila sam da su upravo te definicije jako površne i ništa ne govore. Pogled na neku čeliju bi definisali kao apstrakciju ali ona je vrlo konkretna. Ja sam samo odlučila da pratim sebe, a ne definicije.

Oduvek mi je bilo teško da se ponavljam u jednom motivu na isti način jer mi postane usko, dosadno, uvek tražim moguće promene u radu jer mi to daje novo iskustvo unutar medija. Zato često i kombinujem medije tražeći to neko

novo iskustvo, nove načine, postupke rada. Ja sam više istraživač, a manje definisan umetnik koji se prepoznaje po nekom motivu ili tehnici. Granice postoje ako ih mi sami postavimo, a za mene postoji samo novo iskustvo, novi načini, nov doživljaj i korak dalje.

MONITOR: *Izlagali ste i pred domaćom i pred stranom publikom. Postoji li neka razlika u razumijevanju i čitanju umjetnosti?*

ŠVABIĆ: Ne mogu da kažem da imam neko naročito iskustvo izlaganja pred stranom publikom. Uglavnom su to bile kolektivne izložbe na kojima nisam lično ni prisustvovala. Izuzetak je Festival audiovizuelnih umjetnosti u Majnhajmu 2016. Ono što znam je da progresivne zemlje sistemski mnogo ulažu u likovno obrazovanje i interakciju sa umetnošću počev od najmlađih, pa verujem da je ta publika onda

• BEZ NAZIVA 2018.: Nagrađena slika

In memoriam

PIŠE: Obrad NENEŽIĆ

Sjećam se da su ga zvali Kodžak, a ja sam ga u jednom filmskom scenariju nazvao Zucone, po besmrtnoj statueti koja nije htjela da oživi na naredbu genijalnog stvoritelja. I nije mi prvi put poslužio kao motiv

zrelija, otvorenija, obrazovanija i ima razvijeniju potrebu za umetnošću. S druge strane mi ovde još nismo „raskrstili” s tim da li je apstraktna umetnost, instalacija ili performans uopšte umetnost ili neka besmislica. To je tužna realnost. I što je još teže mi pravimo reformu školstva u kojoj smanjujemo i ovako minimalan broj časova likovne kulture.

Sva nauka o metodici nastave iz likovne kulture govori da je nemoguće izvesti praktično nastavnu jedinicu kroz jedan čas koji traje 45 minuta. A da ne govorimo o svetskoj statistici i povezanosti obrazovanja u umetnosti sa opštim društvenim i ekonomskim rastom jedne zemlje.

Šta sa činjenicom da najrazvijenije zemlje upravo imaju najviše časova likovne kulture ne zbog toga da bi imali više gladnih umetnika nego da bi deca i mladi razvili desnu hemisferu mozga zaduženu za divergentno mišljenje, kreativnost kao i svest o sebi i unutrašnjoj slobodi. Ovaj je razvoj jednako važan i za budućeg naučnika, kuvara, ekonomistu ili pravnika jednako kao i za budućeg umetnika. Ovaj jedan čas koji je ukinut koštaće čitavo naše društvo i usporiti razvoj i neverovatno je i tužno da nam se to dešava.

MONITOR: O umjetnosti možemo pričati idealistički, ali takođe i sa materijalne strane. Kako vidite umjetnost danas u Crnoj Gori?

ŠVABIĆ: Umetnost je ugrožena kategorija. Tretirana kao ukras, luksuz ili nešto bez čega se može. Za nas umetnike, život kroz umetnost je jedina mogućnost a teške okolnosti od nas ponekad naprave još i bolje umetnike ali to je samo privid i to otežava kreativno ostvarenje u punom formatu.

Mnoge sistemske promene čekaju da se dese, a pre svega treba da shvatimo šta je i kakva je stvarna uloga i funkcija umetnosti u jednom društvu, jer smo to zaboravili ako smo ikad i znali... Tek onda promene će biti moguće i nekakav razvoj čitave scene i struke...

Miroslav MINIĆ

Što se kaže – srce mi je stalo isto kao i prije par mjeseci dok sam na televiziji gledao kako se nacije opraštaju od velikog čovjeka i njegovog djela. Ali, da počnem od početka... Već nervozan što mi taksi kasni, krenuo sam u susret magli i gustoj kiši, sa nabijenom kapom do obrva, kad je ispred mene banuo glavati čovjek i prilično uzrujano bupnuo: *Đe je ode Lovranska...* Ne znam šta mi je sve proletjelo kroz glavu tog momenta ali sam promucao: *Iza...* Čelavi se vratio iz žive ograde i sjeo u crveno-žuti taksi, pa dao gas i parkirao se ispred kuće u kojoj sam stanovao. Dakle, čelavi od kojeg sam streknuo bio je vozač naručenog taksija. Preispitujući sebe vratio sam se i sjeo u automobil. Ipak me prepoznao, ali nije govorio o spornom događaju, već da vozi za kuma par dana dok ne nađe vozače. Omiljena priča propalih veličina koji se naposljetku zadovolje bilo čim... Ali, priča tek ovdje počinje. Sjećam se da su ga zvali Kodžak, a ja sam ga u jednom filmskom scenariju nazvao Zucone, po besmrtnoj statueti koja nije htjela da oživi na naredbu genijalnog stvoritelja. I nije mi prvi put poslužio kao motiv, no o tom potom.

Kao većina crnogorskih studenata upadao sam s vremena na vrijeme

u tamne vilajete „depresivnog optimizma zemljaka“ (kako nas je rastumačio jedan psihoanalitičar). Obično bi se famozna kafa pretvorila u cjelodneвно prebiranje po zajedničkoj prošlosti, prije svega o adolentskom stažu na korzou koji su uništili sukobi u komšiluku devedesetih prošlog vijeka, odakle su sugrađani donosili oružje, a onda bi u njima proključalo kolektivno famelijarno, kako veli Sondi, pa se korzo ubrzo umjesto šetališta pretvorilo u stazu za stihijska stampeda. Mnogo puta sam razmišljao kako rat, s vremena na vrijeme, podsjeti Nikšićane da su surovi i sirovi u surovoj klimi, kako im je tepao „otuđeni“ Kovač. Taman im je sigurna egzistencija bila opitomila temperament u drugoj polovini XX vijeka, kad ih je zadesio raspad SFRJ. I tako unedogled, naravno, uvijek nam je neko drugi kriv. Nije mi bilo prvi put da moja priča i tok misli idu pogrešnim smjerovima. Tako je i bilo dok smo u Nušićevoj ulici cijedili kišno jesenje popodne na pokrivenoj terasi fensi kafea: Zucone, vlasnik radnje mobilnih telefona na Zelenom vencu, nekoliko gazdi kafea i dežurnih zgubidana sa prefiksom „crnogorski“ - naišao je skitnica asketskog izgleda, što ga je jedino razlikovalo od ostalih gubitnika koji su se odrekli prošlog života sa

razlogom ili bez. Ne podižući pogled ispod kape „francuzice“ zatražio je hrapavim glasom milostinju... Starca sam već uočio u Zvezdarskoj šumi, kroz koju sam katkad prolazio sa trolejbuske stanice do iznajmljenog stana. Uvijek je bio okružen psima dok je tvrdo spavao na kartonima, ogrnut velencom koja me podsjećala na suknenu čebad koju je posjedovala svaka crnogorska kuća. Potom bih ga vidio iz „trole“ po zvezdarskim kontejnerima kako hljeb okačen o metalne šiljke dijeli sa psima. Psi nijesu bili agresivni ni kad su dijelili hranu među sobom, a ni sa ljudima. Jedino moguće opravdanje za njihovu miroljubivost nalazio sam u ispunjenosti ljubavlju, a i hranom. Već tada je počela da me progoni ideja da napišem nešto o asketskom prosjaku koji dijeli preostali život sa čoporom pasa... I dok me stara ideja natjerala da se isključim iz jave, Zucone je ustao i odalamio starca, prvo šakom po glavi, a onda mu nabio nogu u tur, takvom silinom da se ovaj kao u filmu prevrnuo nekoliko puta niz strminu Nušičeve ulice. Nenaviknuti da tako reagujemo na odrpance, pa ni na bilo koga, svi smo ustali i krenula je svađa i koškanje sa Zuconeom koji je roptao da mu je skitnica upropastio ugled i život. Pritisnut opravdanom agresijom nekoliko rasrđenih zemljaka čelavi siledžija se

ubrzio izgubio prema Terazijama prijeteci svima, a kad smo se okrenuli ni starca više nije bilo. Samo je muk zavladao kaskadnim terasama u mirnoj beogradskoj ulici.

Iste noći sam napisao dramu za djecu „Ždera iz kontejnera“. Kažu da

se dobra drama može sažeti u jednoj rečenici, pa ću pokušati, uz dužno izvinjenje da nijesam napisao dobar komad: Odbačeni pjesnik za djecu se pod stare dane odaje alkoholu, pa počinje da živi kao skitnica spavajući u gradskim kontejnerima sve dok ga djeca iz kvarta ne otkriju i prepoznaju kao svog idola, a među kojima je i njegova unuka, koja će natjerati roditelje da promijene mišljenje i da starca povedu na liječenje, a kasnije i vrate porodici. No, ova priča nema srećan kraj, koji je dobrodošao edukativnom dječjem pozorištu.

Nekoliko mjeseci poslije tuče u Nušičevoj, kada se mučnina od nemilog događaja već pogubila u preživljenom, na jednoj crnogorskoj televiziji sam ugrabio IN MEMORIAM o crnogorsko-srpskom pjesniku za djecu. Slagao bih kad bih rekao da sam čuo za njegovo djelo, ali je to bio onaj zvezdarski skitnica sa čoporom pasa. Na komemoraciji koju je organizovalo Udruženje pisaca za djecu i omladinu u prvom redu je sjedio ganuti Zucone, čovjek koji je izdudarao oca pred drugovima. Tada sam shvatio zašto je rekao da mu je upropastio ugled i život. Ali, nijesam shvatao sada zašto je uplakan u prvom redu?! Nijesam to shvatao ni kad me vozio prema centru u žuto-crvenom taksiju. Nijesam znao ni da li je ženjen, ni da li ima djevojčicu koju sam ja izmaštao kako bih djeci poslao poruku da su oni najvažnija karika ljubavi među oholim i surovim odraslim ljudima. Samo sam znao da mi se vratio onaj neizdrživi ukus nemoći koji sam osjetio kad je Zucone nabio šaku u glavu i nogu u tur nemoćnom starcu, odnosno ocu. Samo sam znao da nikada nećemo prestati da budemo životinje koje govore. ■

Na jednoj crnogorskoj televiziji sam ugrabio IN MEMORIAM o crnogorsko-srpskom pjesniku za djecu. Slagao bih kad bih rekao da sam čuo za njegovo djelo, ali je to bio onaj zvezdarski skitnica sa čoporom pasa

TELEVIZIJA
Vijesti

BOJE JUTRA

JUTARNJI PROGRAM TELEVIZIJE VIJESTI

**RADNIM DANIMA
OD 6:30^h DO 9:30^h**

Poklon Institutu za bolesti djece

Crnogorsko društvo za borbu protiv raka (CDPR) je povodom Međunarodnog dana djece oboljele od karcinoma, ove godine sedamnaesti put, doniralo Institut za bolesti djece KC Crne Gore.

Prva posjeta ovoj ustanovi 2002. godine bila je jedna od početnih aktivnosti odmah nakon obnavljanja Društva, da bi to postalo redovno i tradicionalno povodom svakog Međunarodnog dana djece oboljele od karcinoma.

Ove godine smo tako u saradnji sa Odsjekom za grafiku Fakulteta likovnih umjetnosti (FLU) sa Cetinja, opremili Institut za bolesti djece KCCG grafikama šefice Odsjeka Marije Kapisode i studenata/tica FLU sa Cetinja - Odsjek za grafiku: Perunika Ščekić, Angelina Kastratović, Dubravka Tomčić, Bosiljka Bakočević, Branka Marković, Viktorija Perošević, Mia Vujović, Angela Đuretić, Milovan Pavićević, Jelena Kavaja, Jovan Tomović, Iva Marinović, Aleksandra Aranitović, Maja Marinović, Sara Petrović, Nikola Zogović, Marija Radusinović, Željka Pestorić, Ana Janković, Sanja Dabović, Alisa Rujović, Vasilisa Vasović, Vanja Đuranović, Milica Lakićević, Miloš Kontić, Anđela Burić, Ana Novaković, Nenad Vujanović, Stefan Tomović, Marko Dumnić, Novak Radović, Dragana Petković i Petar Radulović.

Grafike su tako nakon održane izložbe u KIC-u „Budo Tomović” u Podgorici, gdje su predstavljene javnosti, opremljene uz pomoć Crnogorske akademije umjetnosti (CANU) i predate direktorki Instituta za bolesti djece KCCG dr Sonji Milašinović da krasi sve prostorije i djeci čine boravak mnogo prijatnijim za vrijeme, nadamo se, uspješnog liječenja i oporavka.

Domagoj Žarković,
sekretar CDPR

Manastirska 3, 85340 HERCEG-NOVI

Tel/fax: 031 344 244

E-mail: radio.delfin@t-com.me

www.radiodelfin.me

PRETPLATA

Correspondent bank:

Swift Address: RZBAATWW

Name & Address: RAIFFEISEN BANK INTERNATIONAL AG VIENNA, AUSTRIA

Beneficiary's bank:

Party Identifier: 1-55.097.455 EUR

Swift Address: LOVBMEPG

Name & Address: LOVCEN BANK AD BULEVAR DZORDZA VASINGTONA 56
81000 PODGORICA, MONTENEGRO

IBAN ME25565005010000413202

Name & Address: MONITOR DOO
PODGORICA, Trg republike-PC Ražnatović bb,
Podgorica

Kopiju uplate obavezno poslati

na fax: +382 20 242 306 ili na adresu:
81000 Podgorica, UI.Trg republike bb

OMBUDSMANKA MONITORA

Paula Petričević, ombudsmanka *Monitora*, redovno prati rad našeg nedjeljnika. Njena djelatnost je transparentna i njene ključne nalaze objavljujemo. Ukoliko mislite da smo prekršili neko od načela Kodeksa novinara Crne Gore ili se ogriješili o druge profesionalne i etičke standarde, obratite se našoj ombudsmanki na email adresu: monitor.omb@gmail.com ili poštom na adresu: Trg Republike bb

Redakcija *Monitora*

ANDRIJA MARKUŠ:
OTOMANSKO GRAĐENJE I UTICAJI U CRNOJ GORI (VII)

Crnogorske i muslimanske kuće

Sve ostalo kod arhitektonskog izgleda, kao razlika između crnogorske i muslimanske kuće, nastalo je od razlike u načinu života i statusu žene u porodici, bolje reći od stepena predstavljanja tog statusa, koje se reflektovalo i na izgled objekta

Djelove Crne Gore koji su bili pod Osmanlijama i djelove pod potpunom ili djelimičnom kontrolom Crnogoraca, kako smo vidjeli, karakterišu isti opšti uslovi, koji su morali da se ispoštuju kod gradnje, pored funkcije: klimatski, prostorni (okolo dominantno kamen) i odbrambeni (kod prisutne ugroženosti od susjeda). To je upućivalo na racionalnu gradnju, korišćenjem uhodanih tradicionalnih načina. Tako, jednako ih je karakterisalo: zidanje kamenom, a gdje ima drveta – drvetom, pretežno na spratnom dijelu, kojeg u crnogorskom – nahijskom dijelu tada nije bilo, te su većinom od kamena. Zatim, primijenjeni su dvovodni krovovi sa (kao posledica) kalkanima – listrama. Na prednjoj, a negdje i zadnjoj podužnoj strani kuće nalazila su se najčešće po dva mala prozora i ulazna vrata. Kuće imućnijih ljudi bile su na spratu, gdje je prizemlje štala – izba.

Sve ostalo kod arhitektonskog izgleda, kao razlika između crnogorske i muslimanske kuće, nastalo je od razlike u načinu života i statusu žene u porodici, bolje reći od stepena predstavljanja tog statusa, koje se reflektovalo i na izgled objekta.

Sasvim jednako i pravoslavci i muslimani poštuju ženu: suprugu, majku, sestru, babu, kao sebe, kako se često kaže kao „obraz svoj“, za koji su više spremni da poginu nego za sebe, ne samo zbog ličnog osjećaja no što nikome ko takav nije, nije bilo mjesta među ljudima; izgubio bi riječ da se kao čovjek i junak predstavlja. Taj lični, intimni svijet – status žene u čovjeku, kao dio života, kao jedan život nuđen je kod Crnogorca kao jedna nedjeljiva žrtva koja se nudi i daje za domovinu. Za domovinu se sve nudi, iz čega je svakako trebalo

isključiti ženu, misleći na bespotrebno pozersko isticanje toga – da je na prvom mjestu otadžbina, a na drugom stub porodice – žena. To kao agitacija – ponašanje, nikome ne koristi, a stvara mučnu atmosferu unižene žene, iako u biću muškarca – Crnogorca to nije. Znači, muškarac je bio jedno u porodici, a drugo (suprotno sebi), „među ljude“ kad su na okupu. I još, najčudnije, svi znaju da niko od njih nije takav, a tako se ponašaju (...)

Veliki tremovi muslimanske kuće, pretežno na spratnom dijelu, po čitavoj dužini kuće, sa veoma uklopljenim masivnim stepenicama do njega, gdje prizemlje zgrade (izba) djeluje kao pijedestal, odaje veliku raskoš u lapidarnom izrazu muslimanske kuće, okrenute unutrašnjem životu, umjesto zapućenosti.

Sistem monumentalnog – snažnog izraza, bez ičeg van zatvorenog dijela zgrade, dominira ne samo kod crnogorske kuće na selu nego i unutar bedema starih gradskih jezgara primorskih gradova, gdje je standard moreplovaca dozvoljavao mnogo raskošnija rješenja. Kad se, kao navika, useli u čovjeka jedan sistem gradnje, tada se zaborave startni razlozi njegovog nastanka.

Obilježje obilježja Podgorice – Sahat kule

Mnogo sam pisao o nasljeđu islamske arhitekture u Podgorici – o Sahat kuli i Staroj varoši, kao i o takvim objektima u drugim krajevima Crne Gore, pisao u brojnim mojim knjigama, glasilima struke, dnevnim novinama, elektronskim glasilima Podgorice, Beograda, Sarajeva i drugdje, zalažući se za valorizaciju i očuvanje tog vrijednog nasljeđa kulture. Samo nedostaje izdavač za štampanje moje knjige o islamskoj

arhitekturi u Crnoj Gori.

Sada su me toj temi – Sahat kuli – vratili pitanjem koje se postavlja u sredstvima informisanja, koje dosad nikog nije interesovalo: zašto da na tom objektu islamske arhitekture stoji još od kralja Nikole metalno obilježje, za koje jedni kažu da je krst, drugi da nije krst, treći – jest i nije? A da ništa nije važno šta je.

Neočekivano je, pogotovu nepravilno, da arhitektonska terminologija, a ne vjerski razlozi, daju ovih dana motiv(!) nekim sveštenicima dvije različite

se predlaže. Jer možda u takvom razgraničenju Crnoj Gori sada ne bi pripali mnogi prostori, a oni koji su joj oduzeti ne bi joj se vratili.

Mnoge su stvari danas usvojene, a da takve nijesu bile za vrijeme kralja Nikole, kao, na primjer, da je on priznavao da u Crnoj Gori živi samo jedan, a ne kao sada tri pravoslavna naroda: Srbi, Crnogorci i Montenegri, čak i u istoj porodici od istih roditelja. Drugo su druge vjeroispovijesti.

Tako, ako usvojimo da je ovo krst, ružnijeg čina nema za Crnogorce no da odrede komisiju da odlučuje

napravljeno, jer na visini izgleda smanjeno. Moj nekadašnji profesor na Arhitektonskom fakultetu Ivo Kurtović govorio je da, crtajući četiri izgleda objekta, ne crtamo njegove udaljene djelove, jer se ne nameću izgledu u doživljavanju estetike. Čeličnu figuru na krovu Sahat kule, uslovno rečeno „sedmokraki krst“ (sa vertikalom koja ga nosi) hrišćanstvo – Biblija ne poznaje, jer nikad nije postojao čovjek koji bi se mogao razapet na takvom krstu: da mu je na gornjem kraku glava, a sa strana po tri ruke – ukupno šest. Neuki graditelji,

često samo sveštenici, uvijek su postojali, pa bilo da to neko kasnije nazove i „cara Dušana krst“ – premnogo i za njega.

Neko obrazovaniji iz druge koje zemlje, ne znajući čemu služi šest krakova, pomislio bi da je to spremljena konstrukcija da se postavi Davidova zvijezda.

Na groblju na Stražnici, brijeg Petrovića uz Manastir Kosijerevo, postoji grob sa piramidom u obliku velikog krsta na koji su uklesani krst, polumjesec i Davidova zvijezda. Zar sada da se razmišlja o skidanju

● ISLAMSKA ARHITEKTURA: Kuća Bećira Bešlića u Podgorici, prodana Markušima krajem XIX vijeka

vjeroispovijesti, da prije arhitekata govore o arhitekturi objekata koji nijesu vjerski (...) Kao prvo, ili posljednje, odgovorimo im na pitanje šta je to na Sahat kuli? U spletu više metalnih cijevi ovog gore, u prostornom pogledu beznačajnog detalja, kojeg žele da naprave obilježjem obilježja – Sahat kule, dvije cijevi dominiraju, što asocira na krst. Ali asocijativnog krsta nema u Bibliji, jer Ona polazi od postojećeg Krsta i postojećeg Isusa. A ovo i nije vrijeme kralja Nikole, da umjesto njega (što on ne bi ni dozvolio) drugi, 120 godina kasnije, to tumači i odlučuje preko komisije za razgraničenje, koja

o skidanju krsta. To je i za slučaj da ta komisija ne prihvati da se skine, kako bi bilo i u slučaju da se koja džamija, kao što je Aja Sofija, vrati u prvobitno – u crkvu. Umalo da u tim skidanjima i Njegoš nastrada, koji je napisao najljepše stihove i o islamu i o pravoslavlju.

Iako upoznat sa svim našim nasljeđem kulture u ovom dijelu, priznajem da me je ko pitao: „Šta je na krovu Sahat kule?“ – krst ili kakav ukras, ili ništa od toga, ne bih znao odgovoriti dok ne bih otišao da pogledam, jer je to toliko malo – neprimjetno, kao od dlačica

nečeg od toga?

Može da se postavi pitanje da li je to naruživanje krsta na kojem je Hristos razapet? Ali šta će ta priča i jednim i drugim? To je dio objekta nasljeđa kulture, koje je takvo opstalo, čak i u vrijeme austrougarske, italijanske i njemačke okupacije. Tada su svi mogli da ga skinu, posebno za vrijeme komunista, koji su brisali svako isticanje vjerskih razlika. Sada, kad se pokušava da se i Njegoš napravi potrošnim materijalom, ova akcija oko krsta može se smatrati uzgrednom.

(Nastavlja se)

Kada ste počeli da se bavite šahom?

Naučio sam da igram šah sa četiri godine, ali sam počeo da idem u školu šaha tek sa deset, kod pokojnog Jovice Vojvodića u ŠK *Rumija*. Jovica je imao najviše uticaja na mene da se zainteresujem za šah i da ozbiljnije počnem da se njime bavim.

Koji je najveći uspjeh koji ste dosad postigli?

Najveći uspjeh je osvajanje turnira *Treća subota* u Đenovićima. Tada sam osvojio titulu FIDA majstora i prvi bal za titulu internacionalnog majstora. Bio sam i četiri puta kadetski i jednom omladinski prvak Crne Gore.

Nedavno ste počeli da radite kao trener u školi šaha u Baru. Kakvo je interesovanje za bavljenje ovom vrstom sporta?

Radim već mjesec dana u školi šaha koju sam preuzeo od Maksima Lutovca i već ima 25 polaznika, tako da interesovanja definitivno ima. Imam učenike od četiri do šesnaest godina.

Zbog čega djeca treba da nauče da igraju šah?

Djeca treba da se bave šahom zato što ih uči mnogim korisnim stvarima. Osim što razvija inteligenciju, uči ih i odgovornosti. Za dobijenu ili izgubljenu partiju samo ste vi zaslužni ili krivi, uče da svaki potez koji povuku nosi svoje posljedice. Šah ih takođe uči strpljenju i pravilnom načinu razmišljanja. Naravno, za one najtalentovanije i najvrednije šah može biti i divna profesija jednog dana. Ja sam igrajući šah obišao veliki dio Evrope, učestvovao na raznim evropskim i svjetskim prvenstvima i igrao za mlađe kategorije reprezentacije.

Koliko je važna uloga trenera pri učenju šaha?

Trener je veoma važan, bez njega je nemoguće napredovati u šahu i potreban je različit pristup u različitim fazama šahovskog razvoja. Pri upoznavanju djeteta sa šahom bitnije je da je trener dobar pedagog

Miloš Pečurica, osim što je student Metalurško-tehnološkog fakulteta, nosilac je šahovske titule FIDE instruktora, koju je stekao u junu prošle godine, i FIDE majstora u oktobru. Nedavno je svoje šahovsko znanje počeo da prenosi na djecu učeći ih ovom plemenitom sportu u školi šaha u Baru

nego da je vrhunski igrač. Bitno je da otvori vrata šahovske igre djetetu i da ga zainteresuje. Kako učenik napreduje, tako je potrebno da i trener posjeduje veće šahovsko znanje.

Kakvi su Vaši dalji šahovski planovi?

Prije svega, da završim obaveze na fakultetu. Nakon završetka studija planiram da se godinu dana u potpunosti posvetim šahu i probam

da osvojim titulu intermajstora za koju mi trebaju još dva bala. U trenerskom smislu svakog dana učim nešto novo i slušam savjete starijih kolega. Nadam se da će ubrzo moji učenici imati zapažene rezultate. Već za dva mjeseca će neki od njih igrati na kadetskom prvenstvu Crne Gore.

Miljana DAŠIĆ